

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Laupäeval, 15. jaanuaril 1972

Nr. 3 (3691)

14. aastakäik

UUS FIRMA KAVANDAB Tallinna-reise

Teatavasti liiks reisiettevõtte "Maxi-resor" koos oma "Tallinn- Liine'iga", millest kunagi asja ei saanud mõeldud hooajal, enne jõulu püha. Nagu nüüd selgub, on vahepeal teine rootsi laevandusfirma saanud venelastega kokkuleppe turismiliiniks, mis puudutab Tallinnat n.n. "ristlemisreisi" vormis, mis läheb üle Helsingi ja kus ühtegi tegemist on uue lisaliiniga senisele Tallinn- Helsingi turismiühendusele.

Kuramaa arhiiv leitud

Idasaksa võimud on Tassi teatel tagasi okup. Lätisse saatnud Mereburgis säilinud väärtusliku Kuramaa-arhiivi, mis saksa okupatsioonivägede poolt viidi Saksamaale juba aastal 1919.

Vahepealsetel aastatel on arhiivi peetud kadunuks, kuid leiti ühenduses Teise maailmasõja arhiivide avastamisega, millised koos Kura arhiiviga olid peidetud Strassfurtis soolakaevanduse käikudesse. Kuramaa arhiiv sisaldas umbes 30.000 haruldast dokumenti ajavahemikus 12. ndast kuni 20. nda sajandini. Dokumentide on selles ladina, saksa, rootsi, prantsuse, poola ja hollandi keeltes.

Stockholmist kogutavad grupid viiakse Helsingisse korralise autoparvaga Värtani sadamast, mille reise korraldaja Bore-Lines hiljuti omandas.

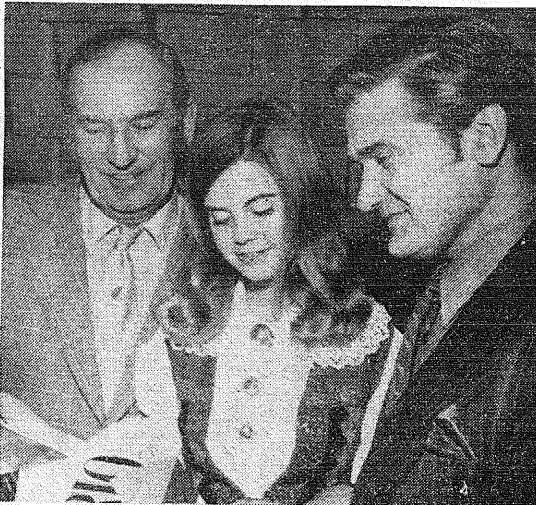
"Ristlemine" Tallinna võtub aega neli päeva, seal viibimine on aga piiratud 19 tunni - saabumine on õhtul kell 16 ja lahkumine hommikul kell 11. Seega kulub suurem osa ära laevasõidule ja Helsingis viibimisele.

Helsingi-Tallinna reiseideks kasutab firma oma laeva "Bore III", mis sõidab Tallinna esmaspäevati kesk-päeval ja tuleb tagasi Helsingi sadamasse teisipäeva kesk-päeval. Nagu selgub, on reisijate liikumine Tallinnas soetud kindlalt grupi "sigtseein-guga" ja ka kaubamajas käiakse giidi juhtimisel, samuti on määratud restoranikülastus saabumise õhtul.

Nagu firma märgib oma informatsioon, ei vaja turistid viisumit, kui nad end grupi programmist ei eraldi, niipea aga kui keegi tahab midagi omal käel ette võtta, peab tal olema kehtiv N. Vene viisum...

Ontario peaministri kiri Rootsist suvel Kanadasse sõitjaile

TORONTO (EPL) — Sõnadega "armsad eestlased" alustab Ontario provintsi peaminister William G. Davis oma esitluse kirja nendele eestlastele kogu maailmas, kes sõidavad Eesti Päevadele Torontosse juulis. Kirja on välja saatnud koos ülemailmsete Eesti Päevade brošüüriga Turismi- ja Informatsiooniministeerium, kandes vastavad kuld riigikassast. Kiri kavaga saadetakse välja nendel aadressidel, millised ministeeriumile on annud Eesti Päevade peakomitee.

Ontario provintsi valitsuse poolt saadeti rohkem kui kümnele tuhandele eestlasele üle maailma peaministri läkitus, Eesti Päevade programm ja muud materjali. Pildil turismi- ja informatsiooniministeeriumi osakonnajuhataja Al Venn, "Miss Tallinn" Anne-Lii Knuut ja Eesti Päevade peakomitee esimees Robert Kreem. Nad tutvuvad Eesti Päevade uue brošüürprogrammiga, mida hoiab R. Kreem.

Eesti Päevade brošüür on nägus trüki sinimustvalge kaanega ja Eesti Päevade märgiga, mis sisaldab ürituse täpse kava ning vajalikke aadresse, samuti Eesti Päevade peakomitee esimehe mag. Robert Kreemi tervituse. Vahele on asetatud pileti-tite tellimiskaart.

Ontario peaministri kiri mis on alla kirjutatud vana-aasta õhtul, kõlab järgmiselt:

Armsad eestlased! Ontario peaministrina on minul kõigi provintsi kodanikkude nimel tõeline heameele ütlelda Teile teretulemast Ontariosse seoses Ülemailmsete Eesti Päevade-ga 1972.

Eesti rahvusgrupp Ontarios on annud suure panuse meie kultuurile ja on mitmetel aladel pälvunud tähelepanu oma hoolsa ja kohusetundliku pühilusega. Meie maailmakuulsuse saavutanud eesti naisvõimejad on selles suhtes suurepäraseks näiteks.

Tahan tervitada ka eesti skautlikke noori, kes kogunevad Ülemailmsete Eesti Päevade ajal suurlaagrisse Korkajärvel. On tore, et saame neile pakkuda nii meeldivat ja sobivat laagripaika meie Muskoka järvede piirkonnas.

Sooovin Ülemailmsetele Eesti Päevadele edukat kordaminekut ning loodan, et Teie viibimine Ontarios kujukeneb igati meeldivaks.

Siralt tervitades

WILLIAM G. DAVIS

Inglismaa kaalus sõja kuulutamist SOOMELE a.1941

LONDON — Inglismaal avalikuks tehtud sõjaagepsd Briti valitsus: salajasel paberil ja dokumendil kinnitavad, et president Roosevelt tegi suuri pingutusi selliste vahejuhtumite esilekutsumiseks, mis oleksid andnud presidendile põhjuse Ühendriikide sõtta viimiseks. Briti dokumentide kohaselt märkis Roosevelt juba mitu kuud enne Pearl Harbourit, augustis 1941, et ta katsub leida võimalusi Ühendriikide sõtta suunamiseks natsi Saksamaa vastu. Asjatundjad mainivad, et asja avalikuks tehtud dokumendid annavad tõl- leagepsedest poliitilistest telgitagustest hoopis ülevaatlukuma ja detailsema pildi kui Churchillil memuaarid. Kui kaks riigipead kohtusid 1941. aasta augustis Newfoundlandi rannikul Placentia lahes ja avaldasid Atlandi Charteri nimelise deklaratsiooni, siis toimusid nende vahel ka poliitilised läbirääkimised, millede sisu saadeti edasi Londonisse.

Churchilli sõnade kohaselt ei riskinud Roosevelt minna sõja kuulutamise küsimusega Kongressi ette, küsimuse otsustamine oleks võtnud aega kuid. Presidendi sõnadest jäi Churchillile mulje, et Ühendriigid hakkavad käituma sakslaste suhtes provotseerivalt ja tõmbavad nad sellega sõtta. Roosevelt ütles, et ta teeb Ühendriikide saatelaevadele korralduse atakeerida igat Saksamaa allveelaeva, mis ilmub Ühendriikidest Inglismaale siirduvate kaubalaevade lähikonda 350–700 km raadiuses.

Avalikuks tehtud dokumentidest järeldub ühtlasi, et Stalin umbusaldas oma lääneliitlasi ja karis, et need ei rahulda rahu tegemisel N. Liidu nõudmist.

Stalin nõudis 1941 novembris Inglismaalt sõja kuulutamist Soomele, Ungarile ja Rumeeniale ning nuris ühtlasi, et Arhangelskisse saadetud inglise lennukid ja tankid on halvasti pakitud ja kahjustatud.

Üksikute inglise valitsuse liikmete suhtumine Stalini telegrammi oli väga kummuline. Nii deklareeris välisminister Anthony Eden, et N. Liit vaatlleb Soomet kui kapitalistlikku riiki, mis on N. Liidule vaenulik.

Eden pooldas sõja kuulutamist Soomele, et võita sellega venelase-

te usaldust. Lõpuks asus valitsus seisukohale, et ta jätab Stalini telegrammi vastamata ning ei kuuluta sõda Soomele.

EM-aktsia maksustus väärtus

Stockholmi Eesti Maja juhatus teatas, et läänivalitsus on nüüd väärtusehinnaugu teinud ka Eesti Maja aktsiatele, milleste nominaalväärtus teatavasti on 100 krooni. Tuludeklaratsioonides tuleb aga ilmes võtta aktsiad 160 kroonise väärtusega.

Eesti Maja juhatus teadaanne kõlab järgmiselt:

"Stockholmi läänivalitsuse poolt on Eesti Maja aktsia väärtuskes 31.12.71 määratud kr. 160, mida palutakse tuludeklaratsioonide tähtsimeks silmas pida."

A/S EESTI MAJA juhatus."

Uue aasta esimeseks kokkuleheks ülenäli es ulatuses olid kasvatuspäevad Stockholmis, mis toimusid mõeldud pädalavahetusel Margareta-kooli ruumides. Pildil dotsent Teodor Kyyräs, kõnelema (EPL-foto Lepper).

Eep 205

EPL

15. januaril 1972

KUIDAS KAITSA?

Kuidas kaista riiki, või nagu
sõn maal üldedkade: neutraliteeti?
See küsimus on aktuaalne olnud
kogu piirastõõja aja, kuna tala-
järele on selgunud, et Rootsi ei ol-
nud viimase maailmasõja puhke-
misel ja naabermaade Norra ja Taa-
ni okupeerimisele kaugtelti selleks
sitatsiooniks ette valmistatud ja
sellepärast tuli välitsutsel lausa
sellepärast tuli välitsutsel lausa
bluffida riigikaitse tugevuse küsi-
mastes. Viga tehti järgnevatel aast-
tatel tase ja neutraalse Rootsi en-
sekalike kujunes impeeriavaks, ta
tõetisel agressore mõtlema panevaks.

Sisä gaaga tulid mängu uude elemendina. Kõigepealt satomoppom ja jass leiti, et kõige neutraalsem ja vähim väljakuulutatud on eemalejäämine n.n. aatomklubist, kuigi teoreetiliselt Rootsil vastavad ressurssid ei puudu. Võib midugi ka arvata, et selle seisukoha juurde jõudmisel (millele ei puudunud vasturääkijaid ka sotsiaaldemokraatide poolt, näit. kaiteminister Per Edvin Sköldi näol, kes pooldas relativistuse kõikides osades ajaga samapudumist, kaasa arvatud aatomrelvad), olid kaasteguriks ka majanduslikud kaalutlused. Kasvatava sotsiaali ja uuenduskuludega muutus need majanduslikud kaalutlused üldloomsaks riigikaasa hoidjatele ja tulemuseks oli juba aastal 1968 kaitselubade ette nähtud vajaliku kasvu pidurdamine, mis praktiliselt tähendas, et riiki inflatsiooni arvesse võttes, riigikaitse arengu stagneerumist või koguni teatavat tagasimeinekut vaatamata kõigile teostatud ratsionaliseerimistele. Toorkondne otsus oli kehtiv 1. juulini 1972. Järelikult on praegu jälle ülimalt aktuaalne esitada küsimust: milline peab olema riigikaits, st. mis see läheb maksma?

Yastav parlamentaarse komisjon on asja uurinud ja ei ole saavutanud üksmeelt selles olulises küsimuses. Sotsiaaldemokraadid, kehtivaltsevad, pooldavad riigikaitset tugevat kokkuvõttelikult, m.h. väetenistuskohustuse lühendamisega viie ja poole kuu peale ning arengurami seadmisega ülemjuhataja odavama (ning nõrgema) kolmanda variandi nivoo, kusjuures tegemist oleks vaid n.n. piiride kaitsmisega konventsionaalses sõjas, kus ette ei ole nähtud automünnakute vastuastumist. Ettepanekud vasakäärmuslikult poolelt ei riigikaitse peaks tuginema vaid partisanide tegevusele, on sealt-poole siiski kindlalt tagasi lükatud.

Kodanilik erakond leiavad, et riigi enesekaitse on nii oluline, et **seda ei saa vaadelda ainult kokku hoimise seisukohalt.** Enesekaitse tuleks üles ehitada, nagu strateegia seda loomulikult peab, sõja puhul otsesele vastulöögle ja mitte ainult rünnakute pidurdamisele, kuni need on pliridni jõudnud. Versioon, mis maksab rohkem ja mis nõuab pikemat sõiduri ettevalmistust. Mis puutub väeteenistuskohuses radikaalse lühendamise ettepanekusse, siis kipub jääma mulje, et valitsuserakond siin püüab teha silma noortele valija-astaskäikudele. **Rootsi kaitsesüsteemist on praegu juba üks maailma lühimaid, pealegi on mehhaniseerumine kompitseeritud välisloet.**

Muidugi võib uskuda, et demokraatlikud erakonnad riigikaitse küsimuses saavutavad kompromisskokkuleppe, sest oleks õnnetu, kui ka selles küsimuses kaalukeeleks jääksid kommunistid, kes juba

printsibis on riigikaitse vastased.

Kuidas kaitseta, oteneb suurel määral ka sellest, kuidas aktuaalne on enesekaitse probleem. Rootsi on viimastel aastatel ka ametlikult avalikkusele püüdnud sisendada muljet, et Põhja-Euroopas on toimunud oluline pinge vähenemine (peamiselt selleks, et motiveerida riigikaitsumadega kokkulehoidmist). Faktid kõnelevad aga selle oot vähenemise vastu: N. Liit on NATO andmetel üles ehitanud oma jõu viimastel aastatel just põhjaregioonides (mida illustreeris ka äsja lenn TV-saade Põhja-Norrist), avalik saladus on samuti, et N. Liit omab Läänemeres suurema laevastiku kui teisel pool varem, et Läänemere kiisel poolel asuvad läände suunatud rakettbaasid ja et pärast Tsehhoslovakkia lõppikutu anastamist Kesk-Euroopasse paistis uusi vägedemasse.

Agressor hindab vajadust mõne ala okupeerimiseks alati selle järele, mis see talle võib maksma minna. See aga tähendab, et neutraalsus on mõeldav vaid okuorras, kus see hind on aetud nii kõrgeks, et mõeldav vaeinane eelistab respektiteida seda, nii kaua kui tal on ootuliseinid objektie oma jõudude tarvitamiseks ja koondamiseks. Norra ja Taani kuuluivad enesekaitse kulude kokkuhooldamiseks NATO-luht, kes neile on lubanud ka "aatomvõimavaruju". Rootsi neutraalsena peab ajaga läbi isemaja jõuga ja järelikult tuleb tal maksta ka neutraaliteidi eest seda, mis see enesekaitseks nõõ maksab. Kõik teaveld, et-ka kõneoleval aastakulmil ei ole agressioonihoold vähemad kui varem.

KLA

KEELD

Nagu teatavaks sai on USA välisministri soovil president Nixonin erinõukit teinud korralduse, et USA Informatsiooniaagentuuri poolt koostatud dokumentaalfilm Tiibeti okupeerimisest kommunistliku Hiina poolt läheks "kalevi alla", s.o. et seda ei levitatakse ega näidatakse. Filmi näitamine ei sobi nimelt president Nixonile uude Hiina-politiikasse tema Pekingi-reisi eel. Film, mis kannab pealkirja "Inimesed kaotatud maal", maksis 73.000 dollarit, algab punahilises riinukuga ja lõpeb Dalai-Laama põgenemise ega valleriituses Indiase. See valmis just enne kui president teatas oma kavatsusest Pekingisse sõita ja seda pidi näidatama selgusena kommunistivastases võitluses televisioonis ja kinodes.

See ei ole esmakordne, kus ajalooline dokument läheb vaikselt arhiivi. Omal ajal koostati põhjalik ülevaade ka venelaste hirmutegudest Stalini ajal n.n. Kerstenikomisjoni poolt, milline ilmus USA kongressi rapordina. Seoses "koeksistentsi" alustamisega aga ei ole sellest raportist enam midagi kuulda olnud.

Arengut iseloomustab võibolla kõige enam Nõukogude uurimise instituudi (The Institute for the Study of the USSR) sulgmine aastavahetusel. Uurimisasutuses töötas Saksaamaal Münchenis USA ülesandel 40 inimest, kes jäid nüüd töötuks, sest N. Liit on mõista annud juba korduvalt, et ta ei armasta, et teda uuritakse. Ja USA president läheb Moskvasse külla.

VÄLISKOMMENTAAR

KREMLI VÄLISABI

Vene ametlike andmete kohaselt on Nõukogude Liit viimase viieteistkümnede aasta jooksul teiste maade abistamiseks kulutanud viis miljardit rubla, s.o. rohkem, kui mõnekümne miljardi krooni väärtuses. Tegemist ei ole tavapäraseks majandusprotsentide laenuks, vaid 12-12 aastaks, kuuskuurise laenuks, tagasimaksmine algavat harilikult pärast vastava projekti elluviimist. Kulvõrd need andmed pakka peavad, pole päris selge. Nimelt on kiisitat ka juttu pol' rohkem majanduslikust abistamisest, ilma et näidata sõjaväelise abistamise kogu ulatust. Sellele viibab muu seas nõukogude Aafrika instituudi juhataja Sovolodnikovi avaldus 1971 novembrist, kui ta püüdis selgents teha vahet idast ja läänest antava välisabi vahel. Ta seletas, et sest saadik kui N. Liit hakkas arengumaid aktiivelt toetama, on alanud ka poliitilise konkurentsi andjate vahel. Siitpeale pole arengumaad enam jäänud sõltuvaks riikidest, maad ei läheks ära võinud toetada sõjalistlikele maade täiesti "tuut tüüpi" majanduslikule abile, mis on teinud lõpu kapitalistlike riikide monopolile ja suhtelisele vähendamud neoko'lonialismi ohtu. Oma pikas avalduses ei ütle aga Sovolodnikovi sõnagi sõjaväelise abistamise kohta. Mis kuulub välisabi hulka ja pealegi on tihti põhjutanud veriseid konfliktte.

Kremli abiandmine arengumaadele
algas viiekümnendate aastate kesk-
paigas pärast seda, kui N. Liit oli
sõjajälvadest jõudnud kosuda ning
ühtlasi suutnud konsolideerida kom-
munistlikke rezhime Ida-Euroopa

Ev. Uustalu

60-aastane

Pole parata, et ka E.V. välisestusest ühinguised noored on täitumas juba 63 aastat. Nagu 19. skp. ajaloolase ja ajaloolaste ühinguist, mis on juba hinnatud. Vald Uustalu. Tema "History of the Estonian People", ilmunud juba parkimised aastat tegasi, on jäänud tänapäeva ainsamaks ulatuslikuks ingliskeelseks tutvustamisvahendiks Eestis. Tema monumentaalne teos "Eesti Vabariik 1918-1940" on vöörkeelse kokkuvõtete) tundub olevat kõige üksikasjalikum seni ilmunud ülevaade iseseisvusajast. Veelgi üksikasjalikumaks näib kujunevat tema saksakeelne ülevaade E. V. loomisperioodist Saksamaal ilmuvas koguteoses "Von den blatischen Provinzen zu den baltischen Staaten 1917-1918".

Eks ole seegi kõik tervasmas mõttes välisteenistuse jätkamine, kuhu juubilar kuulus 1935–1940. Ta kuulus – vahetult peale Akeli Linhorsti – teisena nende kahekümneühe noore hulka, kellega ajavahemikult 1935–1937, välisminister Akeli ajal, komplekteeriti välisteenistust ja kellest loodeti palju. Samasse gruppi kuulusid Raudvere (hiljem Londonis), Eenpalu (Riias), Saukas (Moskvas), Päril (Kaunases), Sitska (stipendiaadina Pariisis), Koort, Körver, Lipstok, Mühlbaum, Raidna, Soever, Sö-jamägi ja Taimsalu keskasutustes.

ning Blauhut, Kasemets, Kippar, Maivet, Pärjel ja Tammist sekretäridena E.V. aukonsuite juures erinevaid inglismaa Lõuna-Aafrikani Teadagi katkes kõikide nende ja teiste otseste väliteenistuste Balti riikide "vabastamisega". Kuid ennekõige seadus jõudis me juubilar silki veeta a. 1937–1939 atšache kohal Berliinis ning aja enne ja pärast seda peamiselt välisministeeriumi poliitilise osakonna. Peale "vabastamist" õnnestus juubilaril leida tööd ka teenistust Kirjandusmuuseumi sekretäriks ja Eesti Kirjandusmuuseumi okupatsioonil ajal muinuskaitse inspektorina E. O. Haridusdirektoriurims. Pole kahtlust, et kõik need kogemused on aidanud suunata ja soodustada juubilar hilisemat tegevust pädeva aja loomaseks ja publikusilina.

alusriikides. Nõukogude esmeseks abisajaks oli Afganistan, millest a. 1955 sai Kremli mõjulune puhver-
kõrre vastu Pakistani ja Iraani. Ühen-
duses Suessi konfliktiga 1956 algas
abindamine Egiptuses, hainendes sealt.
Suüriale ja Iraagile Lähis-Idas ning
Lääsheiale, Liibiale ja Sudaaniale.
Põhja-Aafrikas. Jeeimenist araabia
pooltsar sai Kremli klient üheleg
st Egiptuses. Kui inglased lõpuks
Aedni maha jätsid ja sellest sai Lõu-
na-Jeeimen, siis ruttas Kremli oma
välisbisaig sinnaigi. Aafrika mandril
on N. Liit mitmel puhul konkure-
erinud Puna-Hiinaga, kusjuures ühis-
eks soosikuteks olid Ghana, Mali,
Guinea, Kongo ja Tanzania. Mustade
Aafrikas on Kremli välisbisi siiski
jäänud piiratuks, samuti kui Ladi-
na-Ameerikas, kus Kuuba on olnud
Kremli tähtsamaks abisajaks. Kõike
kokku võttes on Kremli välisbisi sa-
ajaks 40 riiki majanduslikult alal ja
umbes 29 saavad ka sõjaväelist abi.
Suurim tagasihüök tabas Kremli 1965
Indoneesias pärast Sukarno langust.
Tema võimuhülgarnale Suharto lõpetas
laenude tasumise N. Liidule ja alus-
tas ajutajhi kommunistidele, mis-
peale jalkkas ka Kremli välisbisi sin-
pa.

Tänaseni on Kremli välisabi tähtsamateks osalisteks jäänud Egiptus ja India. Mõlemal juhul jääb ainult konstateerida, et ilma Nõukogude poliitilise ja materiaalse abita oleks vaevalt jäänud ruumi nii Lähis-Ida kestvale konfliktile kui India-Pakistani ärsajale sõjale. See näitab, et Kremli välisabi on kahepaikne ning teotseb sedaviisi kommunistliku re-

ziinimi levitamist maailmas. Sedalaadne
niihiti kaudselt Moskvas 1970. linna-
nuud teos "Kolmas maailm – proble-
m ja perspektiiv" vene ja inglise
keeles. Selles üteldakse, et "rahvus-
likud vastustusiiskumised" omavad
suuri teeneid ühesandega röövida
kapitalistidelt nende seniseld auma-
delt. Kuid sellist polevat küllalt,
sest eesmärgiks on tõelise sotsialist-
liku töötliskase ellukutsumine nõn-
da, et see võiks leids maid viia
kommunistlikku maailmalikkumisse
Moskva juhtimisel. Mõni "kolmas
tee" sotsialismil olevat mõeldav
üksnes kuid üleilmnekuufas.

Probleemi käsitleti veel nõukogude Aafrika-instituudi poolt 1971 sügisel avaldatud aruandes. Selles üteldakse, et "revolutsioonilis-demokraatlikud" liikumised Alžeerias, Egiptuses, Kongo-Brazzaviles, Guineas ja Tanzanias olevat tõesti tegutemas. Siia kuulusvat ka vabastusliikumist Angola, Mocambique ja portugali Guineas. Aajajooksul võivat kõik need saada kommunistliku maailmalikumise üsaldatavateks osadeks. Nõukogude ekspertidele soovitatase jääda kannatlikult ootama, sest noored riigid peavad jõudma kõrgemale arengustasele enne kui võib olla juttu klassivõitlusest ja sotsialistlikust revolutsioonist. Nende sõnadega ei jätta Aafrika-instituut kahtlust, mida Kremli välisabi tegelikult taotleb.

A.K.

E. Komitee joulupuu

Eesti Komitee jõulupuu toimus traditsioonilises vormis Margareta kooli saalis ühenduses kasvatuspäevaga 3. jaanuaril ja kohal oli üle saja osavõtja.

Jõuluühtust osavõtjaid tervitas Komitee esimees agronoom A. Rein-tamm, kelle järele peapiskop Konrad Veim pidi jõululõike. Muusikalisel osas esines muusikakooli õpetajate-trio, koosseisus Sanda Umbliin (viul), rootsilanna Carin Johaneson (tšello) ja norralanna Svanhild Henriksso-n (klaver). Nad esitasid Josef Haydeni Tri-C-dur I osa, Edvard Griegi Ave-Maris Stella ja Edwin M. Flavelli Dream-Land. Deklamatsioonile esitas Anne Aus, Eskilstunast, kes lõpetas muusikuristik hiiumurdest "Tõmbu-salaga". Pärast kohviomistust ilmus kohale suure kingitustekotiga ja mu-beda humooriga jõuluvauna, kelleks osutus agr. Aksel Mark Lõpüks tä-naks külastide nimel adjunkt Helga Kerstell Eesti Komiteed ja kõiki kas-vatuspäeva ja jõuluõhtu korraldajaid ning esinejaid.

Evald Uustalu

Aprillis 1943 ilmus muinsuskaitse inspektor Uustalu korraga omaalgatuslikult Soome, kus astus koha sõjaväkke, teenides algul allohvitserina rivikohal tuntud Vallila pataljonis. Juulis 1944 lõpetas ta, ühendusega vänrükkide, vahepeal asutatud Eesti vabatahtlike rügemendi JR 200 juures töötanud ohvitseride kooli, ja ta oli üks neist kolmest ohvitserist, kellega rügemendi Eino Kuusela saatis rügemendi esindajaina lahkusmisuudistele president-marssal Mannerheimi juurde ülemjuhataja staabis augustis 1944.

Ei ole sellepärast imestada, kui me "Soome-poisid" on valinud just tema oma ajaloo peakoostajaks, milline töö alla jõudmas juba lõpufaasi ja milles koostaja ajaloolase objektiivsusega kindlasti tasakaalustab nii mõnedki subjektiviivsed mälestused versioonide ja müüdid sellel alal.

Sellevastu tuleb tõsiselt imestada et juublar on leidnud aega ja jõudu oma nii nüüdlikuks "hobiks" peale tavaltist püeväetööd, rääkimata kaasa-loomisest oma akadeemilises kodus EÜS Pühjals, noorsootöökumises ja mujal. Kuid ta on seda kõike senini suutnud ja suudab seda kindlasti tulevikuski, milvets temale kõige siiramalt soovib jõudu ja head end kaugetilt mitte ainult allakirjutanu.

E. KIROTAR.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetused ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus.
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
531 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:	
Aasta	kr. 147:-
Termin (4 kuud)	kr. 53:-
Kuu	kr. 15:-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT	
FÖRLAGS AB	
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens	
Tryckeri AB Eskilstuna 1972	

**EESTI
KULTUURI
KOONDIS**
POSTGIRO 57588

Majandusminister lubab soodsamat konjunkturi

Uues riigi eelarves ennustab majandusminister, et eeloleva aasta konjunktuur on mullusest soodsam, seega ka tööturul, kus tööpuudus peaks vähenema. Seekordne eelarve ei sisalda ettepanekuid uuteks maksustamisteks. Vastavalt prognoosidele tõusab produktisioon sel aastal 3,5 protsendi võrra, kuna vastav arv mullu oli kõigest 0,3 protsenti. Hinnad tõusevad umbes neli protsenti. Kui lähtuda sellest, et palgatase tõuseb umbes 10 protsenti võrra tõusevad n.ö. majapidamised sissetulekul sel aastal 6,5 protsendi võrra. Eelmisel aastal oli vastav tõus 9,5 protsenti.

Muuhulgas tahetakse premieerida ka eraviisilist rahakogumist pankadesse. Riitigipäevale esitatakse ettepanek, mille kohaselt antakse tulumaksurabatti kuni 300 kr ulatuses igale hoiukontole ühe aasta jooksul. Hoiuseomanikud võivad peale selle osa võtta suurte võitudega loteriist. Kümme protsenti rendisissetulekust määratakse loteriile.

Summasid rahvapensionideks suurendatakse 975 miljoni võrra. Rahvapensione tõstetakse alates 1 juulist 21 3kr võrra üksikute pensionäridele ning 426 kr võrra pensionäripaarile. Praegu on rahvapension anastas 7 029 kr üksikute ja 11 218 kr abielulisele, millele lisanduvad kommunaalsed korteribirahad. Käsioleval aastal tõuseb pensionäride arv 30 000 isiku võrra.

Vanadele ettenähtud sotsiaalseks kodusabiks tõstetakse summasid 50 miljoni võrra, kusjuures totaalsumma oleks 250 miljonit. Tegevuses oleks umbes 80 000 kodusamarit.

Eelarvest läheb ligemale 20 protsenti või üle 10 miljardi krooni haridusektorisse. Arvestuste kohaselt on põhikooli ülerigiliselt läbi viidud õppeaastal 1972/73 ja sinna suunatavaid summasid suurendatakse 625 miljoni võrra. Uudiseks on, et kohti eelkoolijärgsete ettevalmistavate õppeasutuste suurendatakse 150 võrra. 280 uut kohta on ka ülikoolides nendel liinidel, kuhu tudengite vastuvõtt on piiratud.

Seevastu on aga tunduvalt vähenenud teedeministeeriumi poolt nõutud summasid. Nõutud 924 miljoni eestrakoroni asemel saadi juurde kõigest 156 miljonit. Trafikalkerhete-verket tahtis saada 22 miljonit rohkem, kuid sai pisut üle kolme miljoni.

Vastu pole tulnud ka nõudele luua 910 uut politseikohta. Selle asemel võetakse teenistusse 200 uut politseid.

Seevastu suurendatakse abi alaanrenud maadele 25 protsenti võrra, kusjuures totaalsumma on 1 250 miljonit krooni. Võib märkida, et Põh-

ja-Vietnam saab 25 miljonit humanitaarseks abiks, 50 miljonit ülesehituseks ning 3 miljonit perekonnaplaneerimiseks. Senisest suuremat abi antakse Tanzaniale, Zambiale, Botswanaale, Tuneesiale ja Keeniaale.

"Kraavihallid" lavale Göteborgis

GÖTEBORG (EPL) — Göteborgi Eesti Seltsi Näitering pidas neil päevil oma aastapeakoosoleku, kus valiti uus juhatus ja ka uus esimees, kelleks sai Heino Evert.

Vahetult pärast peakoosolekut pidas juhatus oma koosoleku ametlike tegevusteks, mis kujunes järgmiseks: abiesimees — Johanna Mäepea, sekretär — Helju Broberg ja kassapidaja — Jüri Hansen. Näiteringi kokukorra järgi kuulub automaatselt juhatusse ka näitejuhtlavastaja. Seega siis Arnold Sirkel.

Senisel Näiteringi kauaaegsel esimehel Jaan Saviojal, kellel on näitegevuses organiseerimise alal Göteborgis nimetamisväärsed teened, ei ole enam muude ühis- ja seltskondlike kohustuste tõttu võimalik Näiteringi tegevust juhtida. Peakoosolek avaldas talle tänu ja lugupidamist tehtud töö eest. Näiteringi tegevusest on isiklikel asjaoludel eemaldunud ka Tiit Haamer.

Nagu Arnold Sirkelilt kuulub, on Näiteringi uus juhatus alustanud ju-

ba tegevust näendide õppimisega, millega loodetakse etendusi anda käesoleva aasta parillis. Selleks on Enn Vaiguri rahvatükk "Kraavihallid", mis omal ajal läis suure eduga Tallinna Töölisteatri.

"Kraavihallid" lavastatakse laulu-laulumänguna Arnold Sirkeli juhendamisel ja juhtimisel. Muusikaseade eest hoolitseb August Tamm.

Esietenduse täpne aeg selgub hiljem ja see leiab tõenäoliselt aset Gamlestadeni Medborgarhusis, kus senine puudulik lava on ümberehitamiseks kõigiti nõuetekohaseks näitelavaks. "Kraavihallide" külastetudusi loodetakse anda ka Stockholmis, Norrköpingis, Borås ja mujal.

Mr.

Keegi ameerika noor lesk ühel naiskongressil: "Abikaasa" leidmine tänapäeval on sama raske nagu parkimisplatsi leidmine. Sa pead olema alati valmis kellegi kannul, kes lah-
kub parkimiskohast."

Leinateateid

Danburys, Connecticuti osariigis USA-s suri 25. detsembril Sophie Peebus-Went, sünd. 2. novembril 1900 Tallinnas.

Hartfordis Connecticuti osariigis USA-s suri 28. detsembril Evelyn Talma sündinud 12. juunil 1894 Tselioni saarel.

Tartus suri 29. detsembril Ida Pruus, n-na Raud, sünd. 20. septembril 1880 Tormas.

Desparatsis, Kanadas, suri Aleksander Paat.

New Yorgis suri 22. detsembril Ludmilla Oiderma, n-na Molder, sündinud 5. juulil 1885.

Glendalis, Los Angeles, suri 24. detsembril Meinhard Mäsepp, sünd. 17. veebruaril 1902 Kudina vallas.

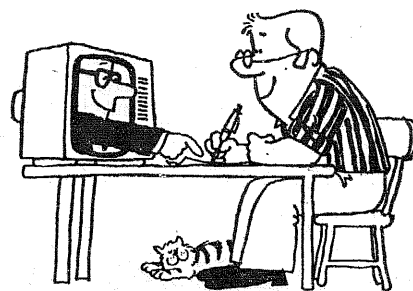
Rumsonis, New Jersey osariigis USA-s suri 29. detsembril Mihkel Ray, sündinud 16. oktoobril 1886 Mustajalas.

New Yorgis suri 31. detsembril Albert Lest.

Miamis Floridas, USA-s suri 24. detsembril Siina Toffer, n-na Treiman.

Dags att deklarerera

"Dags att deklarerera" on uue, kirjakasti saabuv broshüüri nimi.

Selles kirjeldatakse

■ kuidas täita uut deklaratsiooniblanketti, mis samuti saabub kohale kirjakasti.

NB! Uue täitmisel alustada lk. 2. Siis täidetakse lk. 3 ja 4. Lõpuks täidetakse lk. 1.

■ Tähtsaim "uues tulumaksu-pakis"

— individuaalne tulude maksustamine.

— kõrgendatud mahaarvamised, mis puutub mitte koduselavate laste hooldusabisse.

— elukohamahaarvamine (ortsavdrag) on asendatud nn. põhimahaarvamisega (grundavdrag)

— hilineimismaks, kui deklaratsioon antakse ära liiga hilja

— maksu kõrgendamine, kui antakse valeandmeid

— karistussummad kõvendamine tahtlike valedeklaratsioonide puhul

■ kuidas tulumaksu välja arvestada

■ mis juhtub deklaratsiooniga pärast selle sisseandmist

TV saadab deklaratsiooniprogramme

TV 1 pühapäeval 13. veebruaril ja TV 2 perioodil 31/1—9/2. TV 2 saateid korraldab TV 1 enne lõunat kl. 11 ja seoses hiliste TV-uudistega 7—11 veebruaril.

Niisiis, säilitage broshüüri! Kuni saadetakse TV-programmid ja kuni Te ise deklareerite.

Deklaratsioon peab nagu tavaliselt olema sisse antud 15. veebruaril kl. 24

kohalikkutulumaksuametissee või läänivalitsusse.

RIKSSKATTEVERKET

"Bangladeshi riik eemaldub igaveseks ajaks Pakistanist"

DACCA — Lääne-Pakistani poolt vabastatud Bangladeshhi president Mujibur Rahman sõnas pealinna Daccase tagasi jõudes, et Bangladesh katkestab igaveseks ajaks oma sidemed Pakistaniga. Rahman vangistati Pakistani võimude poolt ühesa kuud tagasi, mil Yahia Khani armeed bengallaste mässu veriselt maha surus. Teda süüdistati riigireetmises ja rahva ülestõusule ässitamises ja poleks mitte sõda Indiaga valele tulnud, oleks Rahman kahlematla surma mõistetud. Mujibur Rahman toonitas oma kõnes, et Bangladeshhi vabastõulust on maksnud tohutult hinda, arvestuste kohaselt 3 miljonit inimest. Edasi märkis Rahman, et ta nõuab rahvusvahelist tribunali, mis hakkaks lähemalt uurima Pakistani poolt kordasadeid kuritegusid. Kuid kohapeal võetakse vastutuse kaasaajooksikud, mõrvadid ja vägivaldlaste teotajad.

UUDISEID... LÜHIDALT

LAHORE — Pakistani valitsuse le lähedalseivad allikad märgivad, et Pakistani uus president Ali Bhutto annab oma eelkäija Yahia Khani sõjakohu alla. Tema süüks pannakse üldist oskamatuset seoses Ida-Pakistanis (Bangladeshis) aset leidnud sündmustega ja poliitikas Indiaga eriti. Märgitakse, et Khan olevat täielikult vastutav selle eest, et üldse tekkis sõjaline konflikt India ja Pakistani vahel. Teatud järeleandmistega või sujuvama poliitikaga oluks võimalik katastroofi vältida ning säilitada Ida-Pakistani Pakistani lahutamatu osana. Yahia Khani peetakse praegu kodus arestis.

KIEL — Lääne-Saksa politsei tungis Kieli kanalil ühele idasaksa laevale ja viis maale laeva ärahüpanud masinisti abikaasa ja lapse, kes olid laeva pardal. Masinist oli oma perekonna peitnud masinaruumi ja ta põgenes maale, alarnee-

rides politseid. Kapten keeldus aliguses naist ja last välja andmast, kuid andis lõpuks järele. Pärast seda võis laev oma teekonda jätkata. Läänevabariigi siseminister Genscher märgib, et vahelaestumine on täielikult kooskõlas seadustega, mis kehtivad kõikide laevade suhtes Läänevabariigi vetes. Ida-Saksa võimud iseloomustavad vaheljuhtumit kui "Bonnit piraatlikkust".

MOSKVA — Pravda leiab, et presidenti Nixonit tihedalt kokkusaamisid lääneriikide riigimeestega viitavad Nixonile vähenevale prestijžile, kusjuures teiste riikide juhid "keelduvad lastmast end juhtida USA poolt". Samuti märgib Pravda, et USA oma prestijži suurendamise püüdlustes on koguni sunnitud suhtelema Kommunistliku Hiinaga.

MOSKVA — N. Liidu riikliku uudistebüroo Tassi juhataja Leonid Samjatini nimelati valitsuse poolt ministriks. Otsus tähendab seda, et Tass saab omale sama seisundi, mis riiklik raadio- ja TV-komitee. Üks uudistebüroo toimetajast sõnas väliskorrespondentidele, et Tass ühtlasi hakkab kontrollima lokaalseid uudistebüroosid,

mis paiknevad 14-nes mittevane "liiduvabariigis".

WASHINGTON — Mõrvatud president John F. Kennedy omaksed on lasknud ka meditsiinilisel eksperimentil uurida pilte ja röntgeni-ülevõtteid, mis tehti surmukauba ohukutsiooni. Varem on materjali vaheldunud vaid valitsuse esindajad. New Yorgis artsi Lattimer oli esimene väljaspool, kes tohtis materjali uurida. Ta märgib, et Warreni komisjonil on õigus, kui ta väidab, et presidenti tulistas vaid üks isik, s.t. Lee Harvey Oswald. Mitteametlike andmete kohaselt olevat Kennedy perekond pidanud pilte oma valduses selleks, et säilita omak-sid, kui uurimiskomisjon neid avalikult oleks publicitiseerinud. Seda selleks, et teine ja surmav kuul osaliselt purustas presidenti pea. Doktor Lattimer omalt poolt lisab juurde, et kuul, mis viis ära suurem osa Kennedy aju paremast poolest, tekitas kohutava haava ja et on igal juhul parem kui pilte kunagi ei avaldata. Ent ta leiab, et Warreni-komisjon oleks olnud suuteline esitama paremaid tõendeid, kui komisjoni liikmed oleksid saanud uurida pilte, värvilisi dia-positiive ja röntgeniülevõtteid.

Tsivilisatsioon tungimas Amasoonase dzhunglitesse Lennuõnnetus ürgmetsas

Viimasel päeval on maailma ajakirjanduses kõneldud palju 17-aastasest läänesaksa tütarlastest Julia-
ne Koepkest, kes üle elades jõuluühul reisisõnniku õnnetuse Peruus Amasoonase jõe läbipääsmatus dzhung-
lis, kõikidele ohtudele vaatamata suutis kümne päeva jooksul primitiivse parvega jõge mööda edasi liikuda, kuni metsatõelised ta lõpuks poolminestanult rannast leidsid. Tema näpunäidetel leiti lennuk, kus oli ol-
nus ka teisi ellujäänuid, kuis päästjate saabudes olid kõik juba surnud, nende hulgas ka tütarlapse ema. Et
tütarlaps pärast lennuõnnetust suutis Amasoonase dzhunglist läbi minna peetakse suureks imeks, sest
neid dzhungleid on peetud peaaegu läbipääsmatuks.

Lõuna-Ameerika dzhunglites elab terve rida indiaanlaste suguharude, kes on irruks jäänud oma elustiili ja tsivilisatsioonide ning ei ole lask-
nud endid mõjutada valgete tsivilis-
satsioonist. Iseseisvuse ja oma elu
jatkamise on neile võimaldanud
suured läbipääsmatud metsad ja
teedevõrgu puudumine, mis on neile
kindlustanud nende sõltumatusse
ja iseseisvuse. Viimasel ajal on siiski
pealetungiv tsivilisatsioon hakanud
lõhkuma ka nende looduslike igapäev-
susesse ellu ning nende eraldat-
tud elamispiirkonnad hakkavad iga
aastaga ikka rohkem kokku kuivama.
Altpool kirjeldab inglise ajakir-
janik Marion Morrison ühe Peruus
indiaanlaste suguharu tragikat seoses
uue transkontinentaalse teega, mis
läbibast nende elamispiirkonda.

Esimene Amasoonase piirkonda lä-
bistav ühe Lõuna-Ameerika konti-
nendi siirduv maantee, mis ühendab
Rio de Janeiro Limaga, on peaaegu
valminud. Ehitamisel on veel ainult
90 miljoni pikku tsementi, kuid see
teos kulgeb risti läbi piirkonda, mis
on olnud tsivilisatsioonist eraldatud
indiaanlaste suguharude elupaigaks.

Kui inkerid ja ehitustööd on
oma ekskavatoritega ja veoauto-
dega nende kodukohti hakkavad
ründama, siis seisavad need in-
diaanlased raske valiku ees —
kas võtta vastu tsiviliseeritud ma-
hilma elustiili ja katsuda sellega ko-
hanevada või hukkuda.

Ligemale 50 aastat tagasi olid need
indiaanlaste suguharud, kellele
maailm võlgneb tänu kokaiini ja
hüniini leiutamise eest, kummipuude
parimist orjad. Kui dzhungli kum-
mitõstus kokku varises põlvkond ja
indiaanlased tagasi oma endise elus-
tiili juurde. Nüüd aga ähvardavad
uued hädaohud nende eksistentsi.

Marion Morrison külastas machi-
guengu indiaanlaste suguharu, kes
elab väikeses Manu jõe ääres Peru-
u piirkonnas. Suguharu suurust
hinnatakse ainult umbes suurstu-
natakse ainult umbes 100-le inime-
sele ning nende eluameesid ähvar-
davad ohtu loov Rio-Lima maan-
tee nende tulevikus rajamiseks tuleb
Kolumbia-Boliivia maantee, mis siir-
dub läbi Peruus. Suguharu on tüü-
piline valgete ja tsivilisatsioonist
eraldatud gruup indiaanlaste, kellele
kontaktid välismaailmaga on väga
harvad ja juhuslikud. Keegi ei ole
suutnud selgitada, miks see suguhar-
u eraldus sama suguharu suure-
mast grupist, mis elab kaugemal
põhja pool Urubamba jõe ääres. Ar-
vatavasti põgenesid nad oma ajal
hispaania misjonäreid eest kes sun-
disid neile peale monogamiat.

On võimalik, et nad taandusid
sügavamasse dzhunglisse kummi-
tõstava hiltgäpide, kartes valge-
te poolt orjastamist.

Machiguenga suguharu elustil on
väga lihtne. Mets ja jõgi annavad
neile kõik vajalikud ning nende mii-
toloogias kohaselt elab — Kuu peal
Kashiri nimeline jumal, kes tuli kau-
ges minevikus maa peale ja abielu-
s indiaanlaste tüdrukuga, kes siin-
tas talle neli poega, kes praegu val-
gustavad maailma ruumi päikeseana.

Elustiil aluseks on individuaalne
perekoond, kes elab kahekorralises
hüti. Maapinnal asuvad korda ka-
sutatatakse päevasteks askeldusteks ja
toidu keetmiseks, mis toimub lähi-
tisel tulel. Teine ommi kord on re-
serveeritud magamiseks.

Toidu hankivad mehed jahirek-
tel. Mitmeid loomi, nagu liskala-
laid, hirvi ja üheksikuid madude lii-
ke ei surmata kunagi, kuna need

Amasoonase ürgmetsa päri-
selanikke.

peetakse pühadeks loomadeks. Su-
guharu selgroo moodustavad siiski
naised, kes otsustavad ka perekon-
na suuruse ning teostavad abortide-
ga sümboolset kontrolli.

Mehed harivad ka väikesemas
mõõdus põldu, kasvatades peami-
selt banaane. Meeste tööks põllul
on maa harimine, kuna naised see-
mendavad ja koristavad saagi.

Kuna kannud on võetud tarvituse-
le alles viimasel ajal, siis ei ole ime-
tada, et machiguenga suguharu liik-
metel on vähe kontakti välismaail-
maga. Neile lähemaks liinaks on
vana inkade pealinn Cuzco, mille-
jõudmiseks kulub jalgsi kuu aega.
Marion Morrison nendib, et ta tegi
lääbi teekonna Cuzcost machiguenga
suguharu kodukohta. Esmaajones
siirduti 150 miljoni pikku dzhunglirada-
si Madre de Diosi jõe äärde, kus
oli suutud mootorkaannudesse, mis
varustatud küllaldaselt õli ja toidu-
tagavaradega. Reis jõel oli võrdle-
miselt ohtlik ning selleks kulus kaks
pikk päeva. Jõgi oli paiguti väga
madal, palistatud tasaste liivakallas-
tega.

Mitmel puhul tuli ületada oht-
like karestikke, mis ähvardasid
sõidukeid ümber visata.

Machiguenga indiaanlased võtsid
külalisel vastu ilmse üllatusega ja
imestusega. Selleks oli ka põhjust,
kuna Marion Morrison oli esimene
valge naine, kes oli saabunud in-
diaanlaste külla dzhungliteed kasu-
tades. Küla vaatamata nende taga-
sõidoliiklusele ja vähestele hispa-
nia keele oskusele, said külalised
nendega peagi kontakti, kusjuures
dzhunglielanikud tundsid eriti huvi
kaupade vastu, mida saabujad olid
kaasa toonud.

Machiguenga suguharu indiaanlastel
on tugevad nojooned, kõrged
põsenikud ja selged pruunid silmad.
Kasvult ei ole nad pikad ega tuge-
vad. Riides käiakse vanade tradit-
sioonide kohaselt. Mõned vanemad
inimesed kannavad ka valgete rõi-
vaid, mida nad on saanud suguharu
külastajalt. Ka Marion Morrison

andis neile mõned puuvillased seili-
kud, millede eest ta sai vastutasuks
vibu ja nooled.

Suguharule on viimastel aastatel
olnud kõige suuremaks vaenlaseks
ringiründav amahuca indiaanlaste
suguharu, kes elab Manu jõe ja Rio
de las Pedras vahel. Seda suguharu
kardavad isegi kohalikud peruula-
sed.

Vastuolud mõlemate suguharude
vahel on tingitud naiste vähesusest
amahuca suguharu juures, mille
tagajärjel tuleb sageli ette naiste-
võimimisi.

Machiguenga suguharu liikmed pü-
hitsevad oma võitu või suuremaid
sündmusi kange alkohoolse joogi
matsotaga, mis on valmistatud täik-
liilast. Lisaks sellele valmistatakse
omapärast raskest veinist, mis tekib
hallutsinatsioonide ning sarnaneb see-
ga LSD-ga. Ühismärgi mõju all ole-
vad indiaanlased siirduvad sageli
dzhunglisse, kus nad kohtuvad oma
metsademonide — jaguure, hiigel-
madusid ja teisi loomi. Seda uimas-
tavat imerohtu müttakse vanades
dzhunglipõuetes ning see on nii vasti-
ku maitsega, et valgel mehel on
seda raske suhu võtta ja alla nee-
lata.

Suguharu idüllilise elu on vii-
masel ajal teataval määral siire tun-
gitud misjonäride, kellede peakorter
kannab nimetust Wycliffe Bible
Translators, mis asub kiirelt arene-
vas dzhunglilinnas Pucallpa's.

Sinna on ehitatud bungalid ja koo-
lid ning misjonäride kasutuses on
lennukid, millega nad teevad oma
visiite indiaanlaste külladesse.

Misjonäride tööd on kiidetud, kuid
sammal ajal ka kritiseeritud. Selden
Rodman oma raamatus "The Peru
Traveller" kinnitab, et Pucallpa mis-
jonärid on eksentrilised, kes meeli-
tavad indiaanlaste arstirohtudega ja
tehnikute uuendustega, õpetades sam-
mal ajal ka intelligentsemale in-
diaanlastele kahte keelt. Samm-
mal lihtsalt nad indiaanlaste elust
võtja nende usu, rahvuskultuuri ja
kombed ning asendavad selle rist-
suga ja piibliga.

Dzhunglites elavate indiaanlaste tu-
levik on tüne, üksikuid millise te-
nad kahest valivad — kas jääda
dzhunglitesse reservaatidesse või
katsuda kokku sulada valgete ühis-
konnaga. Reservaatides on indiaan-
lastel võimalik säilitada oma kul-
tuuri, keelt ja kombeid, kuid ma-
janduslikud võimalused korraliku
elustandardi saavutamiseks on piir-
atud ning indiaanlased jäävad lõpuks
eksisteerima eraldatud gruupidena.

Kui aga indiaanlased valivad tei-
se tee ja katsuvad kokku sulada
valgetega, siis ootavad neid veelgi
suuremad raskused.

Nad kaotavad esmaajones oma kul-
tuuri ja muutuvad valgete ühiskon-
nas kõige odavamateks lihtloosteks,
kes ei ole väärtusetud inimolevuse
mitte ainult valgete vaid ka, endi
arvates.

Kui indiaanlased tahavad säilita-
da oma kultuuri, siis peavad nad
moodustama kultuurilise ja majan-
dusliku kokkusuulatud ühiskonna.
Mõned suguharud on sellest juba aru
saanud ning loonud omavahel tihe-
dasi, kuid machiguenga suguharu
on jäänud oma dzhungliru-
ks teistest eraldatuks ning tal puu-
duvad igasugused eeldused teiste tu-
gevamate suguharudega liitumiseks.

Indiaanlased ei ole sattunud tek-
kind keerulisteks olukordades sega-
dusse ning ei tea, millist suunda
tulevikus valida. Amasoonase in-

Prantslaste kuulus vahuvein shampanja

Iga aasta toodetakse Prantsusmaal keskmiselt 1,4 miljonit hektoliit-
rit vahuveini. Seega keskmiselt 170 miljonit pudelit, millede eest prant-
sus veinitalunikud kasnerivad kokku 4 miljardit franki. Sellest kogu-
sest jooavad prantslased ise 70 miljonit pudelit. Umbes 100 miljonit pu-
delit eksporditakse. Peamiste prantsuse vahuveini ostjateks esinevad
Inglismaa, Itaalia ja USA.

Prantsuse vahuveinile shampanja
(kõnekeeles — shampus) kindlustab
tema oma- ja eripära käärimine, mis
toimub kahel korral, sest kõik tei-
sest veinid valmistatakse ainult ühe-
kordse käärimise teel. Lisaks mää-
rab tavajale veinile kvaliteedi (headu-
se) ainult üks kindel aasta ja üks
kindel viinamägi, kuid shampanja on
segu mitme viinamäe ja mitme eri-
neva aastakäigu veinidest. Ka on
shampanja värv alati heledalt selge
(nn. puhas kuldne), ja vaatamata täk-
sele, et ta valmistamiseks kasutatakse
tumedaid viinamarju. Selle või-
maldab asjaolu, et marjade pressi-
misel lastakse mahlast voolata kohe
läbi kurna, teiste (tavalliste) veinide
valmistamisel lastakse mahlast seista
teatav aeg koos koortega. See me-
netus annab siis (loomulikult värvu-
mise teel) kas heledama või tume-
dama veini.

Viinamarjad, milledest valmista-
takse shampanja, kasvavad ainult
Champagne'i provintsis, umbes 140
km Pariisist kirdesse. Viinamäed
asuvad seal Marne'i jõe mõlemal kal-
dal. Üldse on Champagne'is nn.
shampanja-viinamägede all ainult
30 000 hektarit maad, kusjuures iga
hektar võib anda kuni 0,5 miljonit
franki sissetulekut.

Mahla esimene käärimine kestab
kolm nädalat. Siis katkestatakse
(peatatakse) see protseduur, milleks
lisatakse vedelikule kas muunavalget
või puhast kondiitlimi. Viimase osas
parima, kuid ühtlasi ka kõige kallima
vahendina esineb see kalalinn, mis
sadaadakse ühest kindlast vene
tuurakala liigist. Nii on ka tuur-
kala liim (kaaviiri kõrval) Prantsus-
maal importkaup.

Vahuveini segamine on iga veini-
mõisa või shampanjavabrikus saladus.
Üldine võte on see, et värskete veini-
le lisatakse vana veini ja paljude
erinevate (arvult kuni 40-me) viin-
amägede veine. Segamiseks järene
kohe teine käärimine. Ka lisatakse
segu tüüd vähe suhkrut ja teisi li-
sandeid (mis samuti tootjate saladus),
et tekiks süslhape. Käärimiseks villi-
takse segu pudelitesse, mis paiguta-
takse tunnelit meenutavasse keldris-
se. Need kannavad kohal nime —
caves. Kõik kelder-tunnelid kaevata-
takse lubjakivist pinnasesse. Nüüdseks
on, et käärivad pudelid peavad ma-
alusel tunnelisse jääma vähemalt
üheks aastaks, kvaliteet-shampanja
korral aga kolmeks aastaks, ning
tipp-märkide korral kuni viieks aastaks
või veel kauemaks.

Igal tunnelil on veel kõrval-tunnel-
id, kus pudelid asuvad geomeetria-
lised paigutatuna. Käärimise alguses
paljud pudelid plahvatavad, sest
pudelis tõuseb rõhk siis üle 6 kg
ühel ruutsentimeetri kohta. Et välti-
da õnnetusi, kannavad kõik tunnelis
viibivad töölised raudmaski. Nende
tööliste ja tunnelimeistri (remuers)
ülesanne on pudelites esinevate jää-

kide kõrvaldamine. Selleks pannakse
käärivad pudelid eriliste puuvaatide
aukudeks. Seal kolm kuud — iga
päev — keeratakse neid, raputatakse
ja tõstetakse ühe kõrgemale, kuni
nad saavutavad püstasendi. Jäädid (ja
lisandid) kogunevad selle protseduuri
toimel korgi ümber. Pärast kolme
kuu möödumist kõrvaldatakse need
korgid koos jääkidega.

Korkide vahetamisel läheb kaduma
(voolab pudelist välja) teatav hulk
kääritavat veini. Selle asendamiseks
valatakse siis pudelitesse nn. liquer
d'expedition. Millest see koosneb, on
taas iga tootja saladus. Tavaliselt on
see värskete ja vanade veinide segu,
millele lisatakse veel vähe konjaki
ja taas suhkrut. Üldse see "liquer
d'expedition" määrab shampanja ma-
gususe astme, mis kõlvub mõrkjast
(brut) kuni magusa (doux) sordini.

Tänapäeval esineb ligi 4000 erine-
vat shampanja sorti. Seda vähemalt
pudelilistide alusel. Umbes kaks kol-
mandikku neist sortidest valmistata-
kse 12 tipp-firma poolt. Enamik neist
firmadest on vanad (asutatud juba 18.
sajandil). Suurimate shampanja-fir-
madena esinevad Moët ja Chandon,
kes iga aasta müüvad kuni 17 mil-
jonit pudelit vahuveini. Ostjatel tu-
len neid veine säilitada 6–8 kraadi-
selle temperatuuris. Kõlmea tempera-
tuuri korral läheb kaduma aroom.

H. H.

Humprey kandideerib

Senaator Hubert Humprey (60),
kes presidendivalimistel 1968 kaotas
Nixonile vastu, teeb teatavaks, et ta
käsioleval aastal veelduksid asu-
tud demokraatide presidendikandi-
daadiks.

See oleks Humprey kolmas katse
pääseda USA presidendina Valgesse
Majja. Humprey tegi oma otsuse
teatavaks Philadelphia's ning toonits,
et tema valimisvõimalus on täielikult
kontsentreeritud Nixon'i vigade teata-
vustegile. Peale selle tahab ta
nõuda kiiret relvarahu Vietnamis ja
kutsuda Indo-Hiina sõja amerika
sõjaväelased.

HUUMOR

Allpool poliitiline nali, mis läände
on jõudnud Prahest: Brezhnev on
surnud ja kohtab põrgus viimast vene
tsaari Nikolai I-mest.

— Justuta, ütles tsaar Brezhnevile,
kes Püha Venemaa on ka praegu
suurvõim?

— Aga muidugi, vastab Brezhnev.
Tsaar: Kas meie maal on alles
kuulsustikas armeed?

Brezhnev: Seda küll.
Tsaar: Ja meie hilgav laevastik?

Brezhnev: See on suurem kui ku-
nagi varem.

Tsaar: Ristile see ikka Baltikumist
Valke Ookeanini?

Brezhnev: Justament.
Tsaar: Kas salapolitsei hoiab ikka
veel rahvast oma ranges haob?

Brezhnev: Ja kuidas veel...
Tsaar: Ning muidugi saadetakse
poliitilisi vastaseid Siberisse?

Brezhnev: Loomulikult.
Tsaar: Kas mu rahvas joob ikka
veel vodka?

Brezhnev: Rohkem kui kunagi va-
rem.

Tsaar: Kas vodka kangus on ikka
veel 38 protsenti?

Brezhnev: Ei. See on tõstetud 40-le.
Tsaar: Ütle mulle, kas tõesti oli
vaja teha revolutsiooni nende tühi-
palja kahe protsendi pärast?

Tallinna käsitööndus rootsi ajal dr. A. Soomi uurimuses

Keskajal ja uue aja algul tegutses Tallinnas arvurikas ja oskust mitmepalgeline käsitööliskond. See oli kindlalt organiseeritud kutselastest koosnutesse, kellel olid oma võrdlemisi üksikasjalised kindlaksmääratud põhikirjad (statuudid, saksak. Schragen, rootsik. skrå) Tallinna käsitööliskond oli väga valvel oma üllapidamisvõimaluste eest ja nende huvikaitseks organid tsunftide näal astusid välja igaal tekkival juhul, et kaitsa oma kutseliigust. Käsitöölise ja käsitöömeistrite tegevuse järele valvas Tallinna linnavalitsus, raad, oma organitega, teostades kontrolli seetõttu, et peetaks kinni kindlastest hindadest, toodete heast kvaliteedist ja toodete tellijatele õigeaegselt käetoimetamisest.

Kuid Tallinna tsunftimeistrid olid väga iseteadlik ja sageli endisse puutuvaid seadusi ja määrsid vahvalt tõlgendav rahvas. Kuid Tallinna rae nüks peab ütlemä, et ta omas häid siidkusi ja seadusandjaid ja oli vahel linnakodanike heaolu ja õiguste eest. Paljud aastaid kestvad ja keerukad protsessid, mille lõppotsused langetati alles Stockholmis kuninglikus kõrgemas kohtus, lõppesid Tallinna rae võiduga ja põikpäsete tsunftimeistrite pandumise taga täidesaastava võimu esindajate ees.

Käsitöölise teekond õppipoisist sellini ja sealt edasi meistriks oli pikk, vaevaline ja takistusterohke, ja püüdnud paljude kitsendustega. Õppipois õppis tavaliselt neli-viis aastat, olevalt oma kehalisest tugevusest ja tihkusest. Õppeaja kestel sai ta üllapidamise meistriks, samuti elas ja omas ta voodikoha meistri ulu all. Tõusaeg oli pikk: hommikul kella neljast viiest üles ja õhtul minni alles kella 6 ajal. Pidu- ja pühapäevade eel lõpetati töö siiski varem. Päeva jooksul jaotati kaks tundi söögiajaks. Õppipois täitis ka majateneja ja jooksupoisi kohustusi, ta pidi üle elama alandavaid käitumisi sellide, meistrite ja meistri perekonnaliikmete poolt. Õhtutel ei tohtunud ta kauaks välja jätta ja kuuletuse pärast sai ta karistada, mõnikord isegi õppeaja pikendamisele ühe aasta võrra. Need polnud mingid erandjuhud, kui õppipoisid oma meistrite juurest põgenesid. See võimalus oli ette nähtud ka tsunftide statuutides milles olid ette nähtud ka karistused jooksupoistele. Kui õppipoisid polnud siiski kaitseta. Oli neile tööpoolest liiga tehtud, võisid nad rae poole õpinguid mõne teise meistri juures jätta. Õppipoisid pidi endama sündinud abielust ja aasat perekonnast ja sünnilt vabad.

Ka meistriks saamine polnud kuigi kerge. Abiellus sell enne meistriks saamist ja sündis tema naisel laps enne üheksakuist abielusolemist, tunnistati sell meistriks saamiseks vääriliseks. Seisid sellil meistriks saamise päevad ees, pidi ta kiire korras naise leidma. Meistriks saamine oli kergem ja seotud suuremate soodustustega, kui sell abiellus meistri lese või tütrega ja ka meistri sellist peog sai mitmeid kergendusi ja eelistusi.

Suureks majanduslikuks koormuseks oli sellidele meistritele "väljategemine" (saksak. Eschung) meistritöö esitamise või tegemise puhul, millele lisandusid kohustuslikud maksud tsunftidele. Sellest tekkisid võla koormus rüsum aastaid noori meistreid ning kutsus sellide poolt esile nurinuid, proteste ja kaebusi, mille tõttu raad mitmel puhul pidi vahele astuma.

Teatavate ajavahemike järele pidid kõik tsunftid oma statuudid raele esitada läbivaatamiseks ja kinnitamiseks. Põhjus statuudid pidid vastama Rootsi kuningriigi sellekohastele seadustele. Tallinna tsunftide statuudid olid kohaldatud saksa hansalinnade seadustele ja määrustele, mis aga paljus erinevad rootsi omist ja olid sageli väga vanad ja juba ajakohatuks muutunud.

Statuutide läbivaatamiseks esitamise nõue kutsus esile proteste Tallinna tsunftide poolt, kes püüdsid mitmel viisil kõrvale hoida rae nõuetest ja raele maksude tasumise eest. Kuid Tallinna raad oli järeleandmatu ja viis oma otsused läbi, mitmel puhul pärast seda, kui Stockholmis kõrgem kuninglik kohus oli rae õigust selleks kinnitanud. Ühel juhul saadeti üks põikpäine meister Tallinnast välja ja paari juhul sandoti välja raeasüüdistatud meistreid korrale kutsuma.

Eestlastele — "mitte-sakslastele",

Dr. phil. Arnold Soom.

nagu neid tavaliselt nimetati, tehti mitmesuguseid takistusi käsitöönduse või kaubanduse aladele tegutsemiseks. Tavaliselt esines tsunftide statuutides punkt, et õppipoisid (s.t. hilisemad sellid ja meistrid) pidi olema "ausa päritoluga ja sünnilt vabad".

Pikad ja laastavad sõjaaastad (1558–1629) ja näljaajad (1602–1603), mis laastasid maad ja kahandasid elanike arvu, mõjutasid mitmeti positiivselt eestlaste pääsemist käsitöö parematele aladele. Juba varasest keskajast peale leidis igas Eesti linnas eestlasi — mõisnike ja vasallide juurest ärarajoonud talupoegi ja nende

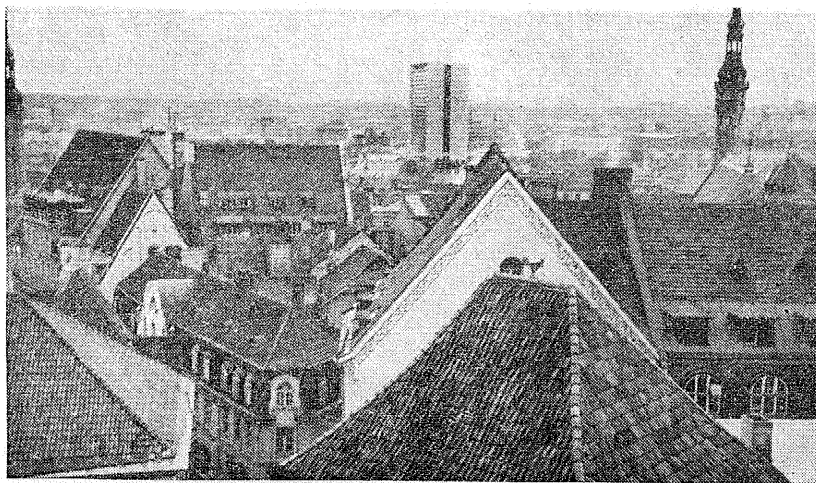
järeletulejaid, kes linnades pälvivad üllapidamist lihttööliste, sulaste ja vooimeestena. Nad üritasid oma järeletulejatele paremaid elamistingimusi ja pääsu tasuvamatele töökohtadele. Sõdade ja taudide tõttu oli linnade käsitööliskond tugevalt vähenenud, oli suur puudus nii meistritest, sellidest kui ka õppipoistest, mille tõttu võimalus eestlastel pääseda ka tasuvamatele töökohtadele.

Enamus tsunfti hoidis oma üksed eestlastele siiski suletuna ja seepärast koondusid eestlastest käsitöölised Oleviste Gildi ümber, mis oli eestlaste suhtes tolerantne ega nii "peen" kui Püha Kanuti või Suur Gild. Kuid 17. ndal sajandil oli Tallinnas päris rohkelt eestlasest meistreid. Need omakorda eelistasid omast soost selle ja õppipoise (sakslased ja rootslased) ei pidanud oma rahvusele kohaseks töötada "mitte-sakslaste" juures...), mille tõttu eestlastel võisid Tallinnas suuremas inimvõimega esineda.

Dr. Arnold Soomi teos "Die Zunft-Handwerker in Reval im siebzehnten Jahrhundert", mis mõeldud aastal ilmus Rootsi Teaduste Akadeemia väljaandena ja kirjastusel ja millest eespooltoodud lühinäidet pärit, on kõigile huvipakkuv, palju uusi andmeid esitav ajaloo-uurimustöö, mille trükitööd, rikas kujutust nädaldest ja faktidest. Ta annab selge ülevaate käsitöönduse olukorrast rootsisegses Tallinnas 17. ndal sajandil. Esitatud materjal on kohati sisu-põnev ja rahulikult lugemiseks siduv. Ladus ja kergelt mõistetav saksa keel teeb teose mõistmise ja lugemise kergemaks. Soovitan teost kõigile eestset ajaloo sõpradele ja tallinnlastele, kellele kodulinna minevik on hinge-lähedane.

Jüri Remmelgas

"Viru" ei sobi Tallinnaga

Peaegu kõikjal Tallinnas on nähtav uus "Viru" kõrghotell keset vanalinna Viru tänavas, samuti domineerib see merelt vaadates linna siluetti võõra elemendina.

Soomlased ehitasid nõukogude okupatsioonivõimu ülesandel Tallinna uue kõrghotelli "Viru", mis ehitusena on ostarbekas ja näguski, kuid rikub põhjalikult Tallinna keskajast miljö, "murdes" nagu hilgekorsten linna siluetti. Helsingi ajalehes "Uusi Suomi" avaldati ehituse valmimise puhul 22. detsembril tervelt

kaks lehekülge oma alla võttev kuulutustekompleks nendele soome firmade poolt, kes olid kaastegavad. Ühel leheküljel oli hilgepilt uuest paarkümne korrusest "pilvelõhkujast". Tallinna vanalinnas koos peaaegu, O/Y Repo kuulutusega. Helsingis on aga avalik saladus, et soome ehitusfirma kannatasid tugevaid majanduslikke kahjusid "Viru" hotelli ehi-

VÄLISROOTSLANE: "NAGU VENEMAAL"

Göteborgs-Tidningen 5. jaanuari numbris avaldati Los Angeleses eluneva välisrootslase Karl Jonassoni kiri, kes pühadeks oli tulnud Ljungkillesse omaste juurde. Ta avaldab oma suurt üllatust selle üle, mis on juhtunud rootsi avalikkuse arvamises:

— Olen jõuluks tulnud oma koduse Los Angelesest ja olen siin suure hulgiga jälginud ajalehti ja vaadanud TV-d. On huvitav näha reaktsioone USA vastu. Näha ainult üht külge ja mõnikord kerkib peagu küsimus, kas elame Rootsis või Venemaal. Meie ei kuule kunagi nendest miljonitest inimestest, keda on brutalselt mõrvatud Hiinas. Meie ei kuule kunagi midagi nendest miljonitest, keda brutalselt on mõrvatud Lõuna-Hiinas — lapsed, naised, vanakesed. Kui kommunistid tulevad võimule kaotavad veel rohkem miljonid elud ja kodud. Siin ei ole min-

geid demonstratsioone kommunistlike mõrvavirte vastu. Paljud miljonid kommunistlikes maades soovisid, et nendel oleks sama vabadus kui neil Rootsis või USA-s. Mida oleks Euroopast saanud ilma USA-ta aastatel 1939–1945? Sajad tuhanded ameerika noormehed on annud oma elu ja verd selleks, et tell siin Rootsis ja teistes maades oleks vabadus. See päev võib tulla, kus ta anute abi — järgmine kord võib seista järjekorras Rootsi. Siis loodan, et USA-le meenub kuidas Palme valitsus oli USA vastu. On ülim aeg, et teie, kes te armastate Rootsit ja soovite seda näha vabana, ja teie, kes tahate elada vabaduses, ärkake. See varsti võib see olla hilja.

Kui te enam ei saa heitsa kaunist rootsi lippu ja peate võtma sellesemele punase sirbi ja vasara-ga, siis on juba hilja...

Aastavahetus Torontos Elavnenud aktiivsus

TORONTO (EPL) — Pärast pikemat vaheaega pärast konsul Markuse surma oli Toronto organisatsioonide esindajail taas võimalik aastavahetuse puhul tervitada Kanada eestlaste uuele konsuleile Iimar Heinsoole, kes asus kohale mõeldud aastal. Vastuvõtul Heinsood küsis uue aasta eesimesel päeval arvukalt hulgal orgide esindajaid.

Samas said kokkutulnud ka teada, et Ontario provintsi valitsuse peaminister Davis on saatnud Eesti Päevale peakomiteele uueks aastaks sügava heatahtlikkuse ja tunnustusega kirja seoses suvel Torontos toimuva suurkõikutulekuga ja skautlike noorte laagriga.

Aastavahetuse pidusid peeti Torontos kolmes kohas, osavõtt neist oli ootamatult rahvarohke, isegi suurem kui mõeldud aastal. Näi oli Eesti Maja viimase kohaani välja müüdnud — mulu oli osavõtt märksa tagasihoidlikum. Kohal oli umbes 350 kaasmassalast, keda uue aasta saabudes tervitas esimes N. Valge, misjärele kooslõhjad laulsid hünni.

Teine suurem kokkutulek toimus

Tartu College ruumes akadeemilisele perele. Tervitus lausis Korporatsioonide Liidu esimees J. Kahar.

Kolmas suurem kokkutulek leidis aset Spordiselts Kalevi ümber kogunenud spordihuvilistele. Peale selle oli üsna palju torontolasi sõitnud umbes 600 km kaugusel asuvasse Hamiltoni kuni kohaliku eesti seltsi aastavahetuse peed on kujunenud populaarseks ka torontolastele.

Sin puutub jõuludesse, siis olid need Torontos seokord mustad, s.t. peaaegu täielikult ilma lumeta. Änt enne aasta viimast päeva saabus jälle ootamatult kohale ebameeldiv üllatus kohutava lumetormi näol. Kogu linna matus sügavatesse lumehangidesse ja normaalse liiklusi oli paariks päevaks halvatud. Esimes rohkem liikkusõnnetus, õnneks aga mitte eestlastega.

Jõulujumalateenistustest osavõtt oli tunduvalt suurem kui tavaliselt ja mitmed kirikud olid rahvast viimase võimaluseni täis. Peetri kirikuse näitaks et pääsenud paljud kirikulised jõululaupäeva õhtupoolikusele jumalateenistusele üldse ei sae.

N. "organisatsiooniliste" sündmuste osas võiks märkida, et ajalehe Vaba Eestlase toimetuses leidis osa isikuliselt muundatud Kauaagne toimetaja Iimar Külvit siirdus USA-sse, asudes Washingtoni Ameerika Hääle juurde. Teda asendas Valli Voitek, tuntud kunstnik ja kirjaniku Evald Voitki abikaasa.

Lõpuks on tähelepanuvääriv ka asjaolu, et kohalikes ajalehtedes Rahvusliku Välieviituse Nõukogu poolt avaldatav õnnesoovijate arv oli tavalisest sadade nimede võrra suurem.

● Washingtonis toimunud Ameerika mehhanikaenseneride kongressis võttis osa dipl. ins. F. Kanger Montrealis koos abikaasa Veraga.

**METSAKODU
UUDISMAA**

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE

Artur Taska 60-aastane

Artur Taska

Lundis tähistab 20. jaanuaril oma 60-ndat sünnipäeva dr. jur. Artur Taska.

Artur Taska alustab oma iseseisvat elukäiku 19 aastase noorukina "Postimehe" toimetuses ja talituses Tartus. Kaks aastat hiljem näeme teda ajaleht "Lõuna Eesti" majandusjuhatajana ja väljaandjana Valgas. 1940 on A.T. tegev meie omariikluse suurima ajalehe "Päevalehe" toimetuses, kust ta on sunnitud lahkuma selle ajalehe sulgemisel kommunistlike võimukandjate poolt. A.T. suur huvi ajakirjandusliku tegevuse vastu on jätkunud ka paguluses, mille otseseks tõendiks on sadakond artiklit väga viimesuguste küsimuste kohta mitmetes ajalehtedes.

Artur Taska on sündinud 20. jaanuaril 1912 Tartumaal. Lõpetanud Tartu Kommerts gümnaasiumi 1931 ja Tartu Ülikooli õigusteaduskonna 1940. Eesti tasakõueperimeeli Nõukogude Liidu poolt 1944. a. lahkub ka A.T. Eestiist alles 1941–1944 töötanud seal Eesti Kalurite Keskuse juhatusliikmena. A.T. uueks kodumaaks saab Rootsi, kus taale saab osake tähtsatele ühiskondlikele ülesannetel. 1945–1946 on ta tegev Eesti Komitee biroojuhatajana Stockholmis, millest kohalt lahkumisel asub Svenska Diamant Berghornings AB Stockholmis teenistusse. Lõpetab oma tegevuse seal osakonna juhatajana 1962. augustis ja sama aasta septembris asuda uuele ametikohale Malmõhus Allmänna Försäkringskassas administratiivosaikkonna juhatajana.

Oma igapäevaste tööülesannete tähtsuse kõrval on Artur Taskal jätkunud aega ja tahtmist aktiivselt kaastööga mitmetes organisatsioonides nii kodumaa kui ka hiljem väljaspool Eesti. Ni näeme teda peale muu tähtsate mitmeid ülesandeid Eesti Üliõpilaste Seltsis ja 1960–1962 EBLK Stockholmis koguduse nõukogu ja juhatuses esimehena.

Eristil rõhutamist väärib Artur Taska suur huvi õigusteaduse, eriti rahvusvahelisõiguslike küsimuste vastu. 1932. kaitses ta Kielis oma väitekirja "Die Grenzen des Küstenmeeres Erstrands" õigusteaduse doktori kraadi saamiseks. Järgneb rida mitmesugulisi teisi õigusteaduslikke küsimusi käsitlevaid töid, millest mainitagu paari neist: Saksa välispoliitilised aktid 1937–1945 ja Enese-määramise õigusest rahvusõrvarvina. Nõukogude Liidu sõnad ja teod Eesti Vabariigi ja rahva suhtes.

Eesti Teadusliku Instituudi Stockholmis asutamisel aitab A.T. aktiivselt kaasa selle tegevusele olles 1952–1955 Instituudi abijuhataja ja 1952–1961 Instituudi õigusteaduskonna korraldaja. Toimib 1953–1961 sama Instituudi õppejõuna lugedes rahvusvahelisi õigust, õiguse üldõpetust ja metodoloogiat ja olles ühtlasi Eesti Teadusliku Instituudi toimetuste lii sarja tehniline toimetaja. 1967. a. startib A.T. tema poolt väljaantava ja toimetatava "Õigusteadusliku ajakirjaga "Rootsis Artur Taska on "The International Grotius Foundation for the Propagation of the Law of Nations" juhatuses liige ja Balti üri-minisistituut, Bonn, korrespondent-riv liige.

Väsimata töömehele raugemata jõudu soovides paljudeks aastaks usun, et nende minu soovidega ühinevad kõik Artur Taska arvukad kaastööliised.

Flaami noor jutustab oma protestist Moskva teatris

LONDON (EPL) — Ühel pagulaskirjanike kodusel koosviibimisel Londonis läti poetessei Velta Snikere kodus, kus tõstis ka klasi autori Leonid Vladimirovi sel päeval inglise keeles ilmunud raamatu "The Russian Space Bluff" eduks (Vladimirov, N. Vene tehnilise ajakirja toimetaja põgenes Inglismaale 1986 a.) juhtakse mu tähelepanu sadale, tõmmu juukselisele noormehlele, kes ei ole vanem kui paarkümmend aastat ja parajasti vestleb mulle tundmatud: "Vaadake, see Belgia üliõpilane lukustas end käeraudade möödunud aastal Moskva operiteatri rõdu külge ja jagas kommunistivastaseid lendehtu."

Lasen end tutvustada flaamlasega (ta räähub, et on flaamlane, ühe Belgia ülikooli majandusteaduse üliõpilane, aga selle kõrval äge ja kart-matu kommunisti vastu võitleja, Flaami Ida-Euroopa aktsiooni komitee juhtiv liige, kes on ühenduses kogu Läänemaa ilma antikommunistlike noortegruppidega — kes üksnes ei kõnele, vaid ka tegutsesid. Inglismaale tuli ta nüüd selleks, et ette valmistada Inimõiguste päeva aktsioone, eriti kaasa tõmmates inglise noori, kui ka pagulasnoori. "Vaadake, meie olemis peamiselt huvitatud noorte kaasatõmbamisest," ütleb ta nagu vabandavalt. Sellest hoolimata, et kuulun venemasse generatsiooni, süveneme Vik van Brantegemiga huvitavas vestluses, kohtame veel paari korral Londonis ja ta on nõus eesti lugejalele jutustama oma julgust aktsiooni Moskvas üksikasju, mis seni ajakirjanduses tundmatud.

Kõigepealt huvitas meid, kuidas tekkis tal Moskvasse protesteerima mineku idee. "Kaalusime seda juba ammu. Tahtsime N. Vene protestigruppidele näidata oma solidarsust. Et nn. "täppunud lääne noorte" hulgas leidub neid, kes neid mõistavad ja toetavad. Lendehtede jagamist Moskvas lääne antikommunistlike noorte poolt on nüüd toimunud juba 1987 a. alates. Minule isiklikult oli tõukeks vene komponisti Shostakovitshi kiri, milles ta palus lääne abi kreeka helilooja ja kommunisti Theodorakise vabastamiseks. Kirjutasin Shostakovitshile avaliku kirja, milles ütlesin, et toetan tema aktsiooni Theodorakise puhul, sest ma usun, et tal on õigus olla kommunist mitte-kommunistlikul maal. Nagu Voltaire ütles: "Ma ei nõustu sellega, mis teie ütlete, aga ma kaitsen teid õigust seda ütelda kogu oma eluajaks."

Aga siis ma küsisin ma ka Shostakovitshilt, mis ta teeb oma maa kodanike kaitses — nende kaitses kes on hullumajades, vangimajades jne. Tegiti talle ettepanek, et ta ühine aktsioon, mitte üksik Theodorakise, vaid ka kultuuri ja vangimajades viibitava tema kaasmajalaste Grigorcnko, Galanskovi, Gabali, Moroz, Kadejevi, Gorbanevskaja, Bukovski jt. kaitses. Kirjale ma muidugi vastust ei saanud.

Trükkisime selle kirja vene keeles ära, võtsin endale turisti-viisumi ja mul isiklikult õnnestus 1000 lendehte üle pliri viia. Lendehtid pidid levitama veel kaks itaalia noormeest, aga otsustasime tegutseda eraldi. Mina valisin Moskva Operiteatri, kus mängiti "My Fair Lady" venekeelset versiooni. See oli 18. jaanuaril 1970 a. Pärast esimest vaheaga kell 8.15 õhtul lukustasin end käeraudade abil ülemise rõdu balustraadi külge.

"Miks pidasite vajalikuks just käerauda?" "Selleks et kinnivõtmisel tähelepanu äratada ja aega võita. Oli teada, et Punane plats jne. kus varem demonstreeritud, on alati täidetud erarides KGB-lastega, kelle ülesandeks oli avalikult tähelepanu äratada haarata demonstreerijaid. Olin esimene, kes kasutas teatri. Ma ei teadnud, kuidas seal on olukord. Igatahes makkasin peale enda lukustamist, igasse külge lendehtu viskama. Kõigepealt nagu ei taibatud. Siis hüüdsin ma vene keeles: "Vabadust Grigorcnkole, Galanskovile, Gabalile, Gorbanevskajale, Kadejevile, Theodorakisele". Ja inglise ja prantsuse keeles: "Mu nimi on Vik van Brantegem, olen flaami üliõpilane kes tuli Venemaale, et võidelda inimõiguste eest vastuses Shostakovitshi üleskutsule Theodorakise heaks."

Inimesed olid jalutusruumi minemas, kuid pöördusid tagasi. Küite mets lendehtede haaramiseks siirats mulle vastu. Üks programimüüja püüdis tagajärjetult seda segada. Lendehtid sadas rõduilt alla. Üks keskealine mees karjus ja tahtis mind löüda. Kuid noorte poolring minu ümber tegi selle võimatuks. Rõduil oli muidu rida punaväe sõdureid, kuid nad ei teinud midagi minu takistamiseks. Viie minuti pärast aga tuli üks erarides mees, kes hiljem ostus Punarööp ohtuviseriks ja üks Komso-moli liige, kes väga toorelt takistasid mind lendehtide jagamast, tuhnisid mu taskutes, leidsid käeraudade võtme ja vabastasid mind.

Üks naine hüüdis mulle eemalt inglise keeles: "Ära hakka enam vastu — nad peksavad su jäbi. Siu demonstratsioon on õnnestunud! Mind viidi teatri büroosse. Personaali kude, umbes 30 inimest minu taga. Nägin noori grupis koos, üks naeratas mu poole ja pistis demonstratiivselt mu lendehte taskusse. Teater sumises nagu mesiilaspere. Hiljem läänse ajalehed kirjutasid, et üks naine teatris vangistati KGB poolt, kumna ta keeldus üle andmast lendehte.

Mind viidi teatri büroosse. Personaali seal näost kaame, direktor värises silmnähtavalt. Alul kuulas mind üle üks miilitis, siis tuli KGB. Kell 1 öösel kuulutati mind aresteerituks ja viidi Lefortovo KGB-vanglasse, kus omal ajal Stahtini korraldusel Lenin lähemad kaastööliised hukati.

Nagu olin teatanud oma avalikus kirjas, alustasin vanglas viiepäevase nälgistreigiga näitamaks Grigorcnkole, Galanskovile jt. poliitilistele vangidele solidarsust. KGB ähvardas mind kunstnikult toita. Juba esimesel päeval nõudsin, et saaksin kogu oma maa saatkonna esindajaga, samuti Shostakovitshiga, ühe N. Vene ülemmõukogu liikmaga N. Vene ja lääne pressi esindajatega. Al-nult esimene nõudmine täideti. 20 päeva jooksul kuulati mind 6 korda üle.

Ülekuulajaks oli naine, L. Akh-mova, koda assistent KGB ohvitser. Keeldusin vastamast küsimustele, mis haarasid Inimõiguste liik-misega seotud inimesi."

Kuidas teiega käituti?

Ei saa nuretseda. Igal juhul palju paremini kui oleks koheldud N. Vene kedanikke minu olukorras. Tead-sin, et mind antakse kohtu alla ja süüdistatakse huliganismis, avaliku korda rikkumises par. 206/2 põhjal. Aga par. 125 ja Inimõiguste deklaratsioon par. 19 põhjal otsustasin end mitte süüdistada tunnistada.

Kõhus algas 11. veebr. kell 10 hommikul. Kohtusaal oli täidetud erarides ametisikutega. Ainult üksikud lääne ajakirjanikud ja Belgia saatkonna esindaja olid sisse saanud. Nende auku esimes mulle määratud kaitsja Kozin õige hästi. Kutsuti tun-nistajaid, kes nagu pähe õpitult, aga kuidagi vastumeelselt kaebasid oma teatriõhtu rikkumise pärast.

Naisprokurör nõudis mulle 2 aastat sunnitoöd tugeva rezhimiga töölaagris. Kodanik kasvatuse o-levat miinust teinud N. Vene vastu-se huliganina.

Mind mõisteti üheks aastaks sunnitoole tugeva rezhimiga töölaagris. Mind viidi tagasi mu konga, kus mulle äkki kuus aega hiljem kell 7 hommikul teatati, et olen Podgor-ni dekreedil põhjal vabastatud. Mind juhtiti lennujaama ja pandi Kopen-haageni lennukele.

Sis läks tei hästi.

Jah. Hiljem kuu'sin, et tänu Itaalia valitsusele.

Ka kaks itaalia noormeest olid oma töö teinud inimõiguste huvides ja saanud aastase vanglakaristuse. Itaalia valitsus oli aga N. Vene valit-sust ähvardanud, et kui neid lahti ei lasta, siis jääb Fiat autovabriku ehitamine N. Venes pooleli. See mõ-jus: koos itaalia noormestega vabastati ka mind.

Kas teie ei tunnud mõnikord ka hirmu? Küsimis lõpuks.

Hirmu... jah muidugi, seal oli momente, kus ma tundsin hirmu. Aga teadsin mida tahan, õigus oli minu poolel ja see kinnitas mind.

Usun kindlasti, et Vik van Brantegani taoliste noorteli kuuleme veel mõndagi.

OTSIMINE

ARNOLD SHIDER. Teid otsitakse. Palume astuda ühendusse toimetuse-ga: 08/21 04 46.

Stockholmi Meeskoori KONTSERT

Alfred Pisuke

22. jaanuaril toimub Stockholmis Eesti Meeskoori traditsiooniline kontsert Medborgarhuseti suures saalis, algusega kl. 17.00. Meeskoor esitab eesti, soome ja rootsi laule. Juhatab Lembit Leetmaa.

Solistina esineb Alfred Pisuke trio. Klaverisaade Hilma Nerep-Mos-sin. Pääsmed on saadaval Eesti Kul-tuuri Koondises, uues Eesti Majas Wallingatan 32, telefon 113 216, või kohapeal enne kontserdi algust. Pen-sionäridele pääsmed poole hinnaga. Ettetellimine pr. Hieto, telefon 09 25 32.

Nixon tuleb ka Rootsi?

WASHINGTON — Ühendriikide president Richard Nixon, kellel seis-avad ees pikad reised Hiinasse ja N. Liitu, teeb juba plaanne uuteks reisideks. Ta kavatses esmajoones külas-tada Anfrikat ja Skandinaavia riike.

● Föderaalikohus otsustas juba teist korda käesoleval aastal, et N. Liit ei ole kohustatud maksma kinnis-varamaksu Glen Gore linnale Long Islandil suure maamõisa eest, mis venelased ostsid oma UN-i mis-siooni liikmete suvituskohaks.

Toomas Lehes R. Kalninshi stipendiaat

Läti kunstnik Reinhold Kal-ninsh, Wiiralti sõber ja tema tööde koguja, määras oma testamendis, et temanimelisele pärandifondist mää-ratakse igal aastal stipendiume noortele andekatele läti ja eesti kunstnikele ja selliselt, et kaks aastat saavad stipendiumi lätlased ja igal kolmandal aastal eestlane.

Tänavu määrast stipendiumifond, mille eesotsas on dr. A. Vasko, es-makordselt stipendiumi eestlasele — väljavalituks osutus noor eesti kunst-nik Toomas Lehes Göteborgist. Stipendium antakse pidulikult üle Stockholmis Eesti Majas 29. jaanuaril kell 14 ühenduses Toomas Lehes tööde väljapaneku avamisega ava-likkusele.

● Rootsis asuvad sugulasi külastas Stockholmis ja Göteborgis Agnes Poska USA-st.

● USA-sse saabus Selma Kompus Rootsis, peatuses esialgu Was-ingtonis, kus toimus tema Teisi Hant-soo matust.

Kunstnik Toomas Lehes sai läti kunstniku mälestustipendiumi.

TEOS EESTLUSE SAJAST AASTAST

Seoses möödunud Eesti Üliõpilaste Seltsi 100-aasta juubeliga toimus kogutööse koostamine "Eesti" Üliõpilaste Selts 100 aastat", millise esimehena kõide nüüd Toronto's ilmus. Ajaloolise kogutööse koostajaks on ajakirjanik Artur Grönberg ja kirjastajaks on EUS-i Venemaa-koogu. Kogutööse esimeses köites on 394 lehekülge.

Ilmunud teos, teadusliku väljaande formaadis, nagu juba alapealkirvi selles viitab, on kogutöö, koosnedes kolmest osast. Iga osa eritoimetajaga, kes ka vastava osa autoriks, väljaarvatud esimese osa, milles ka kaasautorid esinevad.

Esimese osa kirjeldab EUS-i kroonoloogilist ajalugu saja aasta vältel. Toimetajaks on Arno Raag (sen.), kellelt kirjutas "Seltsi kujunemise" ja kasvuaastad 1870-1930 (60 lk.). Kaasautoritena vastab Ilmar Raecsi seltsid Vene soovinistlikku kommunismi võimuharudega.

Ülevaate lõpus on jällegi esitatud viiteid ja lisamärkusi, kokku 105 numbrilise, mis pakub rikkalikku materjali ülevaate täiendamiseks neile, "kei on sügavamalt huvile ainetiku vastu.

Kolmas osa teosest on omaette 100 leheküljelise uurimus "Sini-mustvalge värvikolmik ja Eesti Vabariik", mille autoriks Artur Taska.

Teema käsitlemine jaguneb ajalisele printsibile toetuvalt sisuliselt erinevatesse osadesse, mis algab sündmuste kirjeldamisega riigi rajamisest, mis viivad Eesti Vabariigi väljakutsumisele, siis edasi sündmuste, asjaolude ja olukordade kirjeldusest erinevates peatükkides kuni aastani 1940, mil vägivalla võim purustas Eesti Vabariigi elu rahuliku arengu te. Siingi on viidatud ligi sajauurilise allikmaterjalile ja kirjandusele.

Kuigi vaade'dud teos on "Eesti Üliõpilaste Selts 100 aastat", on see organisatsioon ühtlasi meie vanema ajaloo käiguga tihedalt läbi põimitud ja suunajaks olnud. Peale otse Seltsi elu on vaadeldud olustikku, isikuid eesti avalikus elus ja nende tööd ja tegevust, on käsitletud mitmeid sündmusi, nagu näiteks 1905. a. revolutsiooni keeriseid ja paljuid muid aspekte. Uuemast ajajärgust on vaadeldud põhiseaduse kriisi, meie ülikoolide sündust, baaside ajakirju, sõja-aastaid ja põgenike olukorda.

Tänapäeva seenukalt pole sel teosel mitte ükski tagasiulatav rahvuslik

püüdlust ja tegevuse ülevaatlük-anaalüüsiv tähendus. Viibime nüüdki mitmeti tingimustes, mis omased ajajärgule, ilma oma riikliku olemasoluta, võoras atmosfäärid, kuid tugevalt rahvuslikul tagapõhjal ja püüdlusil.

R.A.

Petseri rootsi romaanis

Soomerootsi päritoluga kirjanik Tito Colliander kirjeldab oma uues autobiograafilises romaanis "Nära" (Bonniers) muu hulgas kolmekümnenendate aastate Petserit, kus ta toorkord mõnda aega viibis, suure soojusega.

Collianderit, kes ise on kreeka ortodoks, on haaratud kohapealsest tavadest traditsioonidest, eriti setu rahvarietest, suurest "ristikäigu" traditsioonist ümbruskonna küladest jne. Ta kirjeldab, kuidas ristikäigud läksid lõkoonidega, kirikulipudega, valmulikega ja lauljatega. Kõik see on kirjaniku vaimusust mõjustanud ja muutnud ta teinud ta uskikuks — ta astus selle järele ka ise ortodoks-kirikku liikmeks.

Tee tarvitajad kogu maailmas

Küige rohkem tarvitatakse teed Inglismaal — 4500 grammi inimese kohta aastas.

Järgnevad Kanada 1270, Holland 770, Egiptuse Araabia Vabariik 680, Jaapan 680, USA 430, Nõukogude Liit 311, India 290, Pakistan 160 ja Hiina keskmiselt 130 grammi teelehtedega inimese kohta aastas.

RAAMATURIIVUL

ILMUS MANA 37

Toronto's ilmus neil päevil MANA nr. 37. Pikemaat artiklitena leiame selle 120-leheküljelise almanahhi veergudel Yale'i ülikoolis doktori-tööd sooritava sotsioloogi Tõnu Parimingu uurimuse eestlase ümberharvustumise tendentsidest Põhja-Ameerika Ühendriikides, prof. Karl Auna "Eesti Üliõpilaste Selts eesti rahva ajaloo peeglis", dr. J. Kurmani "Eroika K. J. Petersoni lühes", dr. Vootele Vaska "Utopia ja filosoofia". Ilukirjanduslikku proosat esindab Heino Susi mälestuskolne juustann "Üle lahe". Luulet Ilona Laamanit, Reet Hendriksonit, Ilmar Mikiverit ja Tõnu Parmingut. Jyri Kork vaatleb ja hindab Toronto's välja antud Jüri Lipu, Reet Hendriksoni ja Andres Raudsepa populaarseid laulu-heliplaate. P. Reets kirjutab Jaan Oksast ning H. Grabblit on järg tema juba mitut MANA numbrit läbivale kirjutusele retkedest tänapäeva Eestisse. Arvustamist on leidnud üle tosinna nii välismaal kui kodumaa ilmunud eestikeelse raamatu, nende seas I. Mikiverit kirjutus Karl Ast-Rumori memuaaridest ja prof. J. Puhvelit vaatlus santskriti klassika otsestõlkest eesti keelde. Number sisaldab veel kultuuririgavaadet, foto- ja sõnareportaazhi I. Külveti näidendi "Sild üle mere" etendustest Rootsis, ingliskeelse sisukokkuvõtte ning üle küll aja on taas trikuvalgust näinud satiriilise kaasväljaanne MANULINE. Kunsti osas on reproduktioone Epp Ojamaa tööd, kelle maal on ka uueks mitmevärviliseks MANA kaaneks.

RAAMAT INGLISMAA EESTLASTEST

"Eesti Organisatsioonid Inglismaal 1919-1968", lig 190 lk. raamat, mis ilmus pool aastat tagasi on dokument, mis käsitleb ammu müst kas danud üksikisju Inglismaa eestlastest, nende organisatsiooniprobleeme ja tegevust poole sajandi kestel. Kes on huvitatud väliseestlastest, sellele on nimetatud raamat väga vajalikuks käsiraamatuks. Selle autoriks on ülempreester Nigul Hinde, pärit Rāpinast, kes käsikirja enamvähem lõpetas just enne haigestumist ja surma 2. septembril 1970.

Nidul Hinde oli mees, kelle taoliselt olnuks väga palju. Ta oli hea inimene ja hea hingekarjane. Üliõpilaseks aitas ta kaasa "Eesti avalikud tegelased" koostamiseks ja kirjutus ka auhinnatöid, mis andis kogemusi alumnitumat teose kirjutamiseks. Enamus tema elukäigust sai teatavaks alles tema mälestuskirjeldustest. Ta südametähega oli eestlase süitamine.

Raamatu hinnaks on 2,25 naela koos saateluludega. Raamatut saab tellida: Mrs. M. Hinde, 39 Raynham Rd., London W 6, England. Sinna palutakse saata tellimisel raha.

TULIMULD NR. 4 ILMUNUD

Jõuluks ilmus Lundis ajakirja "Tulimuld" nr. 4, s.o. viimane number käesoleval aastal. Selle sisu on mõningal määral koondatud Aino ja Gustav Suitsu mälestuse ümber. Nii

HUUMOR

Härra Toruste käis suusaretel mägedes, kus tal juhtus õnnetus. Kuid tal oli näljalugu õnne, et ta sai viimase hetkel haarata kinni ühest puujuurest ja hoidis end sel moel niikaua, kuni saabus abi ja ta pääseti.

"See oli alles saavutus!" kiitis teda arst.

"Ligi tund aega nõnda kiikuda maa ja taeva vahel!"

"Teate, härra doktor", seletas Toruste, "see pole suurem kunst. Ma sõidan igal hommikul omnibusega tööle".

*

Ühes hotellis oli omaniku poolt, välja pandud teadaanne: "Koeri ei tohi televisiooni vaatamisel saali kaasa võtta!"

Paari päeva pärast oli keegi sinna alla kirjutanud: "Loomakaitse selts".

käsitleb Ants Orase artikkel "Kirjanduslike võrdluskilde" Gustav Suitsu luulet. Helmi Eller kirjutab ülevaate Aino Suitsu noorusest ja arenguteest. Maria Kleitsman artikli pealkirjaks on "Aino Suits ja Eesti" ja see sisaldab terve rea üldsest väärtustatud fakte Aino Suitsu tegevusest eestlase kasuks. Aino Suitsu enesest järelejätnud paberist on ära toodud peatükk "Elu tule aeg lõpeb" ja see viib meid tagasi Aino ja Gustavi abielulisea ja meeleoludesse.

Peale eelmainitud jätkub Valev Uibopuu uurimus "Müüte ja tõde ilukirjandusliku loomingu psühholoogias". Eeva Niinivaara sulest on analüüs kolmest luuletusest, mis käsitlevad elu ja surma (Aug. Sang, E. Kangro, H. Visnapuu). Aarand Roos kirjutab eesti keele "ääretust võimadest" ja jõuab huvitavate tulemusteni. Arno Raagit on kirjutis Ral Rondi luuletuskogu "27" puhul tekkinud kohtuprotsessist. Luuletustest on selles numbris Heiti Talviku vangaskirjutatud tõlkevärse, Ivar Ilvaskit täiskell "Üks suvi haikudest", kaks luuletust Arno Vihaemmal ja Eeda Kogit ja Gustav Frödingi luulet A. Orase tõlkes. Luulekuju on ka Olev Mikiveri kirjutis A. Vihaemmal kunstiautuse puhul. Arvustuste ja ülevaadete osas vaatleb K. Ristikivi Kangro uut romaani, Esno Ridaia A. Warma mälestusi, Victor Terras J. Aaviku rahvalaulude valimikku, Fanny Sivers Underi prantsusekeelset tõlkevalimikku ja Tõnu Parming eesti demograafia bibliograafiat. ("Tulimuld" saab tellida aadressil: B. Kangro, Skördevägen 1, 222 38 Lund).

JAKSI "KELDRIST PÖÖNINGULE"

Lundis ilmus Eesti Kirjanike Kooperatiivi kirjutustel Ilmar Jaksil koostatud novellikogu "Keldrist pööningule". See sisaldab jutustusi niilast realistlikus kui ka allegoorilises ja fantastilises laadis. Igapäevast elu aianud episood muutub kirjaniku sule all sageli mitmetähenduslikuks ja heidab valgust laiemale kui käsitletulev aine sageda eeldaks. Autor püüab kaardistada elunähtusi nioldealt alt keidrist kuni üles pööningule ja haarata elu tegelikust üle näivuse igapäevastuse kitsa piiri. Tiitapele kisub autor lugeja kaasa ilma oma häält kõrgendama sügavama töö otisimisele.

AUG. MÄLGU MÄLESTUSED.

Jaanutis ilmus trükitist Eesti Kirjanike Kooperatiivi kirjutustel August Mälgu kuuuodatu memuaar-teos "Hommikut keskpeevani". See sisaldab mälestuspilte autori lapsepõlvest ja noorukieast, samuti ta õpinu-gaustait ja esimestest töökohtadest koolilõpetajana. Meie silme ette il-mub omaaegne Saaremaa taluolu ja kugeamale vilja ihkava nooruki püüdlused, mis võiksid iseloomuliku olla paljudellegi sealt päritolevalle. Mälg on hea vaatleja ja annab huvitaval maalitud, piltides edasi koha-tud inimeste portreedid ja kirjel-dab olukordi. Autor kergitab liinikut ka oma kirjanduslike teostuste tekkimisel ja tagapõhjalt ja tuleb sellega lugejale veelgi lähemale. Et kindlustada enesele Mälgu raamatu saamist, palutakse pöörduda kirjutuse poole aadressil: Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Pack 1, 220 03 Lund 3.

Tito ähvardab

BELGRAD — Jugoslaavia president ja diktaator Tito märkis, et ta kasutab vajaduse korral sõjaväe abi, et säilitada Jugoslaavia teraviklust.

Tito vihjas sellega sündmustele Kroaatias, kus on arreteeritud suurel arvul üliõpilast kes nõudsid Kroaatiale autonoomiat. Kroaatias on oma ameti maha pannud terve rida juhtivaid tegelasi eesotsas peaminister Dragutin Haramija'ga, kes on seotud Kroaatiale suuremate õiguste taotlemisega.

● Ronnehys abielulisid Bengt Olsson ja Susanne Kärn.

Eesti küla Floridas

MIAMI (EPL) — Floridas, Boca Ratonis suvituslinna piirkonnas on rajamisel eesti suvitusküla "Eestiville", mille taga seisab eestlase aktsiaselts Targa Inc., asutatud adv. Mark Turumi, ehitusmeister B. Pajulaare ja ins. A. Salony poolt (esimesed kaks Kanadast, viimane USA-st).

Boca Raton asub umbes 50 km kaugusel Miami's mererannal, mida soojendab Golfi hoovus. Kahe aasta eest ostsid eestlased seal suurema maastiku, mille planeerimine nüüd on lõpetatud. Maastiku kaevatakse läbi sügavate, laevatatavate kanalitega, mis on ühenduses merega ja mille ääres kujuneb siis eestlase "linn". Kruntide hinnad kõiguvad 50.000 ja 100.000 krooni vahel.

Aktsionäridest on B. Pajulaar tuntud laevahitajate perekonnast Saaremaalt, kes töötab Toronto's ehitajana. A. Salony, samuti saarlane, aus USA-sse juba a. 1923. Ta on ehitusinsener. M. Turum on advokaat Toronto's.

Kõvemetalli konverents

Rahvusvahelise Standardiseerimisorganisatsiooni ISO kõvemetallikomitee pidas hiljuti Stockholmis konverentsi, kus Rootsit esindas tekn. li. Kaljo Käärrik, kes on Sandvik-Coromant'i keemiaosakonna juhataja.

Osa rahvusvaheliselt standardiseerimisele tulevate analüüsimeetodite aluseks on Käärriku poolt välja töötatud ja Sandvik-Coromant'i kõvemetallitehase kasutuses olevad meetodused. Sandvik-Coromant on üks suuremaid kõvemetallitehaseid maailmas ja olugi et tal on üle kümne sõrte-hase välismaal, ekspordeerib ta 86 prots. oma toodangust.

ERN juhtkond

Möödunud aasta lõpul valitud ERN'us juhatus on esimesel koosolekul jaotas ametid ja valis komisjonid järgmiseks kaheks aastaks. ERN presidium valiti järgmiselt: esimehed: J. Mikkelsen, Aksel Mark ja J. Maandi, peasekretärid valiti tagasi Heinrich Mark ja laekuriks A. Kompus. Presidiumi kuuluvad veel rühmade esindajate-na: Renate Kaasik, P. Tõnus, E. Krepp ja B. Mäelo.

ERN sekretärideks, kelle erile-send samuti määrati, valiti: V. Muld, G. Kõrb, M. Juhkam, Maie Martinson, A. Reinas, Andres. Muld ja T. Jüriso, kultuurreferent: V. Tauli.

ERN komisjonid moodustati järgmiselt: Väliskomisjon: esimees: J. Mikkelsen, abiesimees: W. Muld, sekretär: V. Kotsar, liikmed: E. Uustalu, E. Krepp, R. Kaasik, P. Tõnus, A. Lemberg, H. Kiisk, A. Horm, J. Maandi, E. Penno, A. Mägi, A. Küng, E. Peterson, E. Nõu, M. Juhkam. Väliskomisjoni kuulub ex officio esimees: Üid- ja majanduskomisjon: esimees: Aksel Mark, sekretär: J. Raud, liikmed: A. Kompus, K. Lepik, P. Tõnus, J. Maandi, A. Horm, J. Männik, K. Käärrik, B. Mäelo, K. Ere-nurm, R. Jalakas, H. Lebert, J. Tiitso. Ex officio kuulub sellesse komisjoni peasekretär. Informatsioonikomisjon: esimees: A. Lemberg, sekretär: J. Mä-giste, liikmed: E. Eliaser, A. Mägi, K. Lepik, A. Ots, K. Ristikivi, E. Karma, H. Kiisk, J. Kiviloog, J. Veski, I. Rebane. Eesti Päevade ja koos-töökomisjon: esimees: Aksel Mark, sekretär: A. Horm, liikmed: J. Maandi, A. Reinas, A. Pärtel, M. Juhkam, R. Kleitsman, G. Ränk. Dele-gaadid Eesti Päevade Rahvuskongressi tolmkonnas on: A. Mark, A. Horm, asemik J. Maandi.

● Buriovi vanas kirikus laulata-ti 29. detsembril Lars Hammar ja Tiina Palmer, Nigel Palmari tütar. Pruutpär sõitis pulmareisile Pariisi. Nad töötavad mõlemad adjunktidenä samas koolis.

Kas teie lapsed ja lapselapsel loevad

EESTI PÄEVA- LEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingituseks, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD

EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

Münchenis tehti Leks Klumbergist "VENELANE"

MUNCHE N(VE) — Müncheni olümpiamängudeks on valminud olümpiamänge ja olümpiavõitjaid analüüsiv elektronarvuti, mille proovimisel huvitava kombel mängu tuli ka Eesti ja meie omaaegne tippsportlane Aleksander Klumberg-Kolmper, kelle elektronarvuti tegi venelaseks.

Olümpiamängude kirjuri valmis Siemensi tehastes ning vabrikus esindajate ametel on Gol'f'i nimeline arvuti võimeline vastama kõikidele küsimustele, mis on seotud olümpiamängudega ja olümpiaatlendamisega.

Ajakirjanikud, kellelele imemasinast demonstreeriti, olid oma küsimustele esitamisel võrdlemisi nappkud ja kangekaelsed ning üks neist sõnastas etast küsimuse: Kas müüri vene allteedest saavutas kümnevõistluses enne 1928. aasta olümpiamänge üle 7000 punkti?

Vastus tuli silmapikiselt: Aleksander Klumberg, kes saavutas 7229 punkti, võites pronksmedali Pariisi olümpiaadil 1924. aastal.

Selle vastuse peale jäi ajakirjanikel ainult muuta ja masina andmetega varustajatel piinlikult vabandada. Iga spordiajakirjanik teab, et N. Liit võitis esmakordselt olümpiamängudest oma 1932. aastal Helsingis, samuti ei olnud elektronarvuti programmi koostajad masinat informeerinud, et Klumberg oli eestlane ning et Eesti annekteeriti N. Liidu poolt alles 1940. aastal.

Simensi mehed kinnitasid, et see viga parandatakse.

Samuti märkisid vabriku esindajad, et nemad ei saa anda garantiid arvutite antud informatsiooni täpsuses.

Aleksander Klumberg-Kolmper kettaheitel.

Jääb ainult küsida, millistest allikatest said elektronarvuti vajalikkude andmetega salvestajad informatsiooni, et Aleksander Klumberg on venelane ja et ta võistles 1924. aastal Pariisi olümpiaadil N. Liidu värvides.

Telegraaf Eestis 110 aasta eest

Eestis tarvitati telegraafi juba a. 1862, nagu on selgunud ühest Gruusia pealinnast Tiflisis riigiarhiivis säilinud telegraafilinnide kaardist koostatud Eestimaa kubermangus — kaart on sellel aastal koostatud. Leitust kirjutades märgitakse, et sel ajal ei olnud telegraafi veel paljudes suurtes Venemaa linnades.

Kaart olevat tõenäoliselt Taga-Kaukaasiasse sattunud seoses Tiflisis ja Vladikaukaasiga telegraafilinnide ehitamisega aastal 1863, milleks koguti mujalt materjale. Kaart kandvatel märkustel, et see on saadud Peterburist Venemaa teede ja sidetühenduste valitsusest.

Koltunud telegraafilinnide kaardid näitab, et 1862. aastal oli Eestis neljas kohas telegraafijaamad, nimelt Tallinnas, Haapsalus, Pärnus ja Narvas. Tallinnas ei olnud telegraafijaamade aga rohkem, kui ainult 3. Üks aparaat oli ühenduses Narvaga, milline vahemaa oli 217 verst, teine aparaat seisis otse ühenduses 99 versta kaugusel oleva Haapsaluga ning kolmas aparaat ühendas Tallinnat Pärnuga, milline vahemaa oli 155 versta.

Asjaavastatud haruldasel kaardil on Tallinna, Haapsalu, Pärnu ja Narva linnade juures märgitud mitmesugused numbrid. Esialgu jäi arusaamatuks, mida need numbrid tähendasid, kuid lähemal uurimisel selgus, et numbrid tähendasid kellaaegsaid, mil üks ja teine telegraafiaparaat on tegevuses.

Tallinna telegraaf oli ainus Eestis, mis oli tegevuses ööpäeva kestel, kuna Haapsalus töötas telegraaf ainult suvisel hooajal. Pärnu telegraaf töötas suviti kl. 7 hommikust kuni õhtuni kl. 9, talvisel hooajal aga alates kl. 8 hommikust kuni õhtuni kl. 9.

Tiflisis toimetatud Eestimaa toonase telegraafilinnide uurimisel on veel kindlaks tehtud, et 110 aastat tagasi oli võimalik Tallinnast, mis tol ajal kandis Reveli nime, telegraafilisse ühendusse astuda kaugeima Venemaa keskusega Rostovis Doni ääres. Seal viisi teated edasi kaugeimatele kohtadesse hobusemehega.

ARHIIVITÖÖ SAAB UUE NÄO

Nimetuse arhiivitööline kaob tulevikus, kui siseminister teostab need muudatused, mida vastav töögrupp tal on soovitanud. Arhiivitööline muutub tulevikus ühiskondlikuks töötajaks, samuti nagu Tööturvalitsus korraldab tööpäruuse aegadel ühiskondlikku tööd töötajatele.

Sealjuures makstakse neile palga vastavalt tööturu tingimustele ja kvalifikatsioonidele. Tööaastat püüdvad neile muretseda tööd avalikul turul enne kui neile antakse "arhiivitööd" praeguses mõistes, kuigi teise nimega (beredspajstjänster).

Iga "arhiivitööline" nimetatakse edaspidi tema tegevuse järele — kui ta on arhiiviar, siis on ta ka arhiiviar jne.

Palgad määratakse kindlaks samuti kui tööturul kollektiivijätkärikkimise kaudu TCO-s (riigiametnike

Hävitati USA B-52 lennukeid

Tais paiknevale Utapao nimelisele ameerika õhujõudude baasile tungisid ootamatult kallale kommunistlikud gerillajad, arvult umbes kümme. Neil õnnestus muuta täiesti kasutuskõlbmatuks kolme USA hülgemööblit tüübi B-52.

Ameerika saatkond Bangkokis kinnitab, et rünnak leidis aset, kuid lähemaid detaile ei soovi avaldada. Seevastu aga märgitakse, et tulevikuks kallaletungijatega surmati kaks sissi. Utapao baas on USA suurim kogu Kagu-Aasia ulatuses. Säälin umbes 50 pommituslennukit tüübi B-52 ja neid saadetakse reeglipäraselt pommitama kommunistlikke väekoonid ja tugipunkte Vietnamis, Kambodžas ja Laoses.

Ka ülejäänud Tais on märgatud gerillajaksuste elavnenud aktiivsust. Sissid on korduvalt rünnanud valitsusvägede tugipunkte ja on nelja päeva jooksul surmanud 24 tai sõdurit.

Akad. eksamid

Göteborgi ülikooli lõpetas fil. mag. astmeka Ann Jakobson-Ilmarin.

Yorki ülikooli Kanadas lõpetas BA kraadiga Tiia Olvet, n-na lüves sünd. 1949 Torontos.

Yorki ülikooli Osgoode Halli õigusteaduskonna lõpetas Andres Olvet LL.B kraadiga. Ta on sünd. 1943 Stockholmis. Teenib nüüd advokaadifirmas Torontos.

Leinateateid

Torontos suri 30. detsembril Mari Aus, n-na Ait, sünd. 4. detsembril 1876 Tiirimestas, Saaremaal.

Tallinnas suri 10. novembril Evald Promm, sünd. 28. juunil Tallinnas. Kanadas suri end. politseiameetnik August Vall.

Glasgow's, Inglismaal, suri 6. detsembril Paul Melsas, sünd. 25. aprillil 1911 Saaremaal.

Torontos suri 28. detsembril Antonia Triik, sünd. 18. juunil 1922. Torontos suri Paul Peerman.

ÜHEKSA VANGI KIRI POTMAST

NEW YORK (VES) — Üheksa N. Vene vangi kurikulaast Potma orjalaagrist, Mordva autonoomse vabariigi maa-alalt, koostasid 6-kl-lise avalduse esitamiseks Rahvusvahelise Punase Ristide vene orjalaagris valitsevast võimastist olukordadest. Neil liiks korda ära kirja selles toimetada lääne ajakirjanike kätte, kellede kaudu avalduse sisu sai teatavaks kogu maailmale.

Selles üldajades, et Potma orjalaagris administratsioon sunnib tööle ka haiged vangid, et neid toidetakse nälgimisest, et protestiks nälgistest osavõtnud paigutatud isolatoiridesse ja et neil on ära võetud isegi väga harvad kohtamisvõimalused omaestega ja neil pakkiide saamise võimalus. Kogu vangilaagrite süsteem on avalduse koostajate selletuse kohaselt suunatud sellele, et kinnipeetavat inimest muuta äärmisematuks, mõtemisvõime kaotatud alandlikuks loomaks, kes nõustub vastukohelust täitma kõike, mis temalt nõutakse.

Märgitakse, et nende 9 seas, kes julgusid esitada eelmärgitud avalduse, olid ka Simas Kudirka, see leedulaest laeva radiotelegrafist, kes merel hüppas USA rannakaitse laeva ja kelle USA rannakaitse kõrge

Austraalia arhiiv ainulaadne vabas maailmas

Pagulaspievade algul ilmes peagi vajadus omariikluse ajal ilmunud kirjavara järele. Vajati õpikuid, vajati ilukirjanduslikke teoseid, andmeid ja muud. Hoogsalt areneva kultuurilise tegevuse jaoks uutest asupalkades oli neid hädasti vaja. Ometi polnud neid kuskalt võtta. Ei olnud kodumal headel negadel tuldud sellele, et asutada üks Eesti ilmunud trükitise täielik kogu ka väljaspool kodumaad, nagu neid kodumaal oli mitmeid.

Ajakirjaniku ja Eesti Kultuurifilmi omaeegse direktori Aleksander Peeli mõttes oli juba mõnda aega mõlkunud kava, asuda koguma ja järele-tulevalte põlvedele säilitama paguluses ilmutat eestikeelset kirjavara, et hiljem väljaspool kodumaad ilmunud eestikeelsele trükitise osas ei tekiks olukord, kus neid enam leida ei ole. Kui 1952. aastal asutati Austraalia Eesti Seltside Liit ja A. Peeli sai selle esimeheks, võeti see kava teostamiseks ja selle alusel loodud Eesti Arhiiv Austraalias (EEA) saab jaanuaris 1972 kakskümmend aastat vanaks.

Mida võiks öelda EEA kogude praeguse esisu kohta?

Alates 1944. aastast on väljaspool kodumaad kuni tänapäevani ilmunud üle 1500 eestikeelse trükitud raamatu. Neist on EEA-s olemas ümmarguseks 95 prots. Puuduvad ainult mõned hiljuti autorite endi kulu ja kirjadega väljaantud teosed, siis veel üksikuid saksamaal pagulasajal ilmunud õpikuid ja üsni õpilisorganisatsioonide väljaandeid.

Viimased peamiselt seetõttu, et mõned organisatsioonid peavad oma väljaandeid rangelt ainult oma liikmeile määratuks ja ei anna neid välja-poolle, ka mitte arhiivile. Arhiivi seisukohalt ei saa seda õigeks pidada, sest EEA-s, ei ole ükski trükitis mitte halvaimas tingimuses kui liikme raamatutüübi või lausahtlits. Kõigi ka intiomorganisationsoonide väljaanne-sid säilitamine ühes, eestlastele kuulus keskoas on suure rahvuslikul tähtsusega.

Erasisikes kättes leiduvad trükitised on ajajooksul suuremas häämsu-sus kui arhiivi riinult ja ei saa ka eitada üliõpilisorganisatsioonide väljaannete rahvuskuulustil tähtsust. EEA oma praegu paguluses ilmunud väljaandeid neljateistkümmelt üliõpilis-intimorganisat-

Arhivaar dr. Hugo Salasoo

sioonilt, nimelt kuult üliõpilasseltsilt ja kaheksalt korporatsioonilt.

Arhiivis leiduvast eestikeelsest raamatust väärivad tähelepanu huvitavuse seisukohalt pagulasaja algul Saksamaal pakkimispaaberile trükitud või paljundet väljaanded, näiteks matemaatika õpik kollasel paaberil, Juhan Liivi "Vari" roosal paaberil jne., samuti suur hulk rotatrukiis paljundatud õpikuid paljude õppeainete jaoks. Kus aga ka paljundusvõimalused puudusid, seal tehti väljaandeks käsiti, nagu Zedelghami vangilaagri omlaominguilisel albumid 1945. aastast "Traatide vahel", 46 lk., ja "Jõulud Flandrias", 86 lk. Need on ltn. Arvo Koppa poolt enamaist ilukirjas käega kirjutatud ja tema ja mitme kaasvangi poolt illustreeritud. Need haruldused sisaldavad jutustusi, mälestuskatkeid ja luuletusi. Samalaadne on Geislingeni 1945. a. jõuludeks ilmunud "Lugu kahest korumõmmist", millest 12-leheküljelisel E. Kõksi illustreeritud ja A. Loidi tekstiga lasteraamat on käsitsi valmistatud 50 nummerdatud ja signeeritud eksemplari. Illustratsioonid on käsitsi koloreeritud, tekst on joonistatud. Neid tuleb lugeda suurel häälsustel.

Harulduste hulka kuuluvad ka kõik arhiivis leiduvad bibliofilised väljaanded väikese trükiarvuga. Neid leidub arhiivis suur hulk.

Paguluses ilmunud eestikeelset perioodikat on arhiivis liigutatud 350 titlit. Neist suurem osa on ilmunu-se lõpetanud, kuid ümmarguselt 70 ilmutub veel praegu ja nende numbrid saavutavad arhiivile väljaandjalt või arhiivi hoolaste kaastööliste kaudu, keda on igal mandril ja kes aastate jooksul on kogunud ja saatnud arhiivile väga suured hulgal väärtuslikke trükitiseid ja muud arhiivmaterjali.

Vanimaks eestikeelseks raamatuks arhiivis on Tartus 1852a. ilmunud õigekirja õpik "Koli-ramat", vanimaks võõrkeelseks on ingliskeelne "Letters from the shores of Baltic", ilmunud Londonis 1842 kahes köites, mis sisaldab kirjeldusi ja illustreerimisi Eesti maastikust ja eestlastest moodunud sajandi algul.

Alates 1968. aastast, mil EEA asus eriti selleks ehitatud tule- ja valguskindlas ruumi, on arhiiviliseks säilitamine olstarbekohasemaks muutunud ja vajalike trükitiste leidmine tuhanded hulgast kerge. Arhiivi on suhteliselt palju külastatud, eriti on selle vastu vähi tundnud külalised teistelt mandritelt, ka Kodu-Eestist. Pikenalt on EEA-st kirjutatud Leonid Trett ajakirjas "Meie Tee" nr. 7/8, 1969 ja ajakirjas "Tulimud" nr. 2, 1971, mainis arhiivi kiitvalt prof. Gustav Ränk Rootsis.

H. SALASOO.

Riigikaitse uurimiskomisjon ei poolda nn. geriljakaitset

Riigikaitset uurinud komisjon, kuhu kuulusid kuus riigipäevalliget (3 sotsiaaldemokraati, 1 keskera-kondlane, 1 rahvaerakondlane ja 1 moderaat) pluss eksperdid, lükkab tagasi n.n. sissikaitse ettepaneku. Sotsiaaldemokraadid tahavad vaid piirikeid, kuna kodanlike erakondade esindajad tahavad osutada ründa-vala vastasele vastupanu niipea kui võimalik.

Edasi peab riigikaitse olema konstrueeritud nii, et oleks võimalik vastu võtta lööki n.n. konventsionaalse- te relvadega, kuna sõjalised jõudused pole võimalik rakendada ulatuslikuma nukleaarrünnaku puhul.

Kodanlased ei aktsepteeri sotsiaaldemokraatide poolt esitatud väljaminekuid, mis on natuke suuremad kui ülemjuhataja poolt antud vähendamise. See tähendab tootselt 32 miljardit viie aasta jooksul.

Sotsiaaldemokraatide ettepanek on riigikaitse jaoks ettenähtud summa- de suurendamine 20 kuni 750 mil- joni krooni ulatuses viie-aasta pe- rioodil, lükkades tagasi suurenda- mist 750 miljoni kuni ühe miljar- di krooni võrra ning moderaadid on nimetanud arvu üksi miljard. Peale selle nõuavad moderaadid kompen- satsiooni hindade tõusu eest, mida aga praegu veel pole võimalik ar- vesidada järgneva viie-aasta peri- oodiks.

Peale selle ei aktsepteeri moderaa- did keskparteide ettepanekut, mis näeb ette sõjaväeteenistuse aja vä- hendamist nii, et see oleks vähem kui pool aastat.

Uurimiskomisjon leiab, et riigi- kaitse, mis eeldab n.n. sissikaitset või

vastupanu geriljasõja näol, pole koos- kõlas neutraliteedipoliitika nõuetega. Rõhutatatakse, et kui Rootsi liiduvaba poliitikat väljaspool lütkse akseptee- ritakse, on vaja tugevat riigikaitset. Sellega tahetakse alla kriipsutada, et Rootsi ka võimaliku konflikti puhul on valmis läbi viima valitsuse poolt deklareeritud poliitikat.

Oletatakse, et kui tulevikus peaks puhkema sõda, on Rootsi võimalused sellest välja jääda suurimad, kui Rootsi on täielikult liiduvaba. Ka Rootsi riigikaitse tundub nõrgestami- ne oleks negatiivne nähe, kuna see vähendaks Põhja-Euroopa stabiilsust ja tasakaalu.

Igal juhul peab Rootsi teda üm- brisevale maailmale selgeks tege- ma, et rootslased võimaliku konflikti puhul on valmis viimse võimalu- seni takistama kallaletungijat ka- sutamast Rootsi territooriumi oma- enda huvides.

Rootsi riigikaitse koosneb praegu umbes 30 brigadist — täpne arv on salajane. Tegemist on jalaväe-, Norr- landi- ja soomusbrigadidega. Kus- juures üks rootsi brigad koosneb 5-6000 mehest (üks kolmandik rah- vusvahelise diviisi suuruselt).

On ette nähtud, et üks brigad

kaitseb 10-30 km pikkust rindeõiku, kusjuures brigadidel on toeks mit- mesugused teised üksused ja staabid. Näiteks transport, side jne.

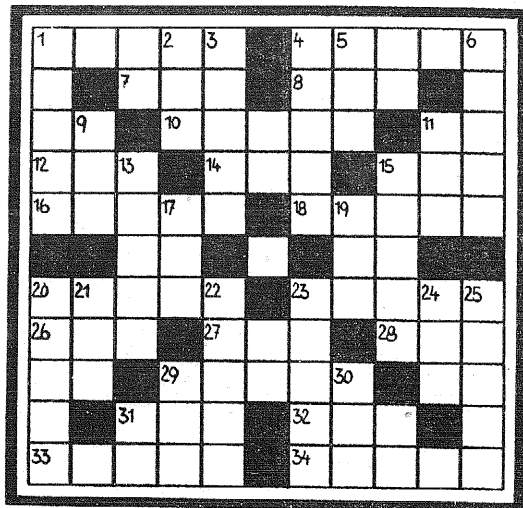
Peale selle on olemas liikuvad üks- used, lokaalkaitseüksused. Nende tu- gevus varieerub vastavalt asukohale, kuid kokku on olemas umbes sada pataljoni ja ligemale 500 iseseisvat kompaniid. Üks lokaalkaitsepataljon koosneb vähemalt 800 mehest, kuna frondipataljonid on umbes tuhande mehe suurusel.

Sõjalaevastik koosneb kaheksast hävitajast, 17-st torpedopaadist, 16- st mootortorpedopaadist, 22-st all- veelaevast, 2-st miinilaevast, 5-st frega- tist ja umbes 40-st miinitraalerist.

On olemas 20 liikuvat rannakaitse- kahurväe üksust ning umbes 45 pai- galist. Viimati nimetatud asuvad täht- samate ühenduste ning sadamate juures.

Ohukaitse koosneb vähemalt 400-st jahilennukist ja 200-st ataklennu- kist. Lisanduvad veel sada luurelen- nukit, transportlennukit ning teatud arv helikoptereid. On olemas umbes 60 õhujõudude baasi, kusjuures mitu neist on tsiviil-lennuväljad. Rajatud on ka teatud arv reservlennuvälja.

EPL ristsõna nr. 3

Paremale: 1 julge 4 karastav jook 7 tagavarakamber 8 kartlik 10 küllalt 11 saksakeelne prepositsioon 12 end. Portugali koloonia India lüksid 14 küsimus 15 Türgi tiitel 16 eksisteeri- ma, olemas 18 sügisilil 20 süvendus põllu piiril 23 karm, vali 26 meele- koht 27 paik 28 suur elektritarvete firma 29 linn Eestis 31 isikuline kü- simus 32 nerv 33 tummifilmiaeg- ne koomiline naisfilmiteht 34 emad- sed koerad.

Alla: 1 on alati lumi 2 tee (ladk.) 3 Vana-Kreeka proosa-stiil 4 abielu- pool 5 vaenelaps 6 mehe nimi 9 noot 11 suu osa 13 esimene maailmas 13 kunstiide jumalanna Vana-Kreekas 17 planeet 19 meri (ingl.k.) 20 saksas operitkomponist 21 jägi hispaania keelt rääkivates maades 22 linn Soomes 23 ronisvahend 24 sol-bemoll

25 Zeusi kilp 29 rootsipärane mehe nimi 30 isesugune 31 kõide.

Lahendus 1: Paremale: 1 ava 4 soo 6 ale 9 pall 11 kaer 12 silas 14 aaria 15 kavalakaad 17 hai 18 ulu (-) 20 or 21 ai 22 Ate 24 Uku 26 tea- dusala 28 palju 29 summa 31 ASEA 33 pime 34 aas 35 hai 36 kur.

Alla: 1 aps 2 vaik 2 Allah 5 OK 6 Araau 7 leid 8 era 10 lavastaja 11 kaalukaup 13 sai 14 aku 16 Poo 19 pii 22 aates 23 edu 24 uss 25 ulmik 26 tass 27 ammu 28 PAA 30 aer 32 sa.

Lahendus 2: Paremale: 1 uhke 3 lumi 4 Neo 6 Laid 7 lai 9 astus 10 autor.

Alla: 1 uusaasta 2 kindlust 5 ori 8 AS.

Leedu ajaloolane Ivinskis surnud

Vastavalt Bonnist tulnud teatele suri siil Pühadelupäeval, 24. det. 1971 haiguse tagajärjel Vaba-Leedu ajaloolane prof. dr. Zenonas Ivinskis.

Kadunud oli sündinud 25. mail 1908 Kaunasenis Plunge lähedal Leedus ning 1944. a. eksiti siirdunud töö- taks mitmel pool (m.h. Roomas) üli- koolide juures õppejõuna. Vilmasel aastal oli Ivinskis Ida-Euroopa ajalo- o erakorraliseks professoriks Bon- ni ülikooli juures, mida aega ka sõdis Balti Ürismisnstituudi juha- takse. Ta seisis sõbralikus vahekor- ras ning tihedas koostöös mitmete eesti ajaloolaste ja uurijatega ka Rootsis j.m. Kadunud meel Bonnis 39. det. m.a. Prof. Ivinskise uurimused Leedu ajalool mitmel perioodil on äratanud tähelepanu ja hindam- ist.

● Saksamaal, Berchtesgadenis, tähistas 80-a. sünnipäeva organisat- ja korraldaja Berte Tamm. Ta on praegugi veel Berchtesgadeni eesti rahvuskooli esimeheks ja kü- busa tervise juures.

● Götteborgi Eesti Majas tähistas 30. nov. oma 75-ndat juubelisünni- päeva Kaarel Merivee. Jubelisel võisid osalema tema lähimad sugulased ja tuttavad.

nide tegevuse koordineerimine vähe- masti suuremat üldirustuste puhul. Mõnede organisatsioonide soovil on Arvi Moor nõustunud s.a. kevadepe- rioodil talinud koordineerimistege- vuseks kaasa aitam. Sellega seoses palub ta nende organisatsioonide ju- hatust, kellel on kevadperioodil ka- vad sellisel üritust, mis teenivad kohalike eesti üldsuse huve, teada- da ürituse liik ja korraldamise aeg- Tel. 55 42 53 pärast kella 16.

Üritused vajavad koordineerimist! Götteborgi on esinenud juhtumeid, et mõned eesti üritused on langenud samale päevale. Selliste ebavõimali- paralleelsete ürituste esinemine osutub paratamatult vajalikuks organisatsioo-

BALDER JAANI veste: KURB LUGU

Kütl on ikka mõni inimene sil- makirjale! Ja natine! Arvab, et ta hädaldamist ustakse. Seda, et tal on peenike pees. Ei tule otsa otsa kokku. Peab kuulajaid pu- rutollideks, kes teda läbi ei näe.

Niiviisi ma mõtlesin, kui Sonja Miller hakkas kurma, et ta laps- sel ei ole midagi selga panna. Poiss ühvardab koolist koju jää- da, kui talle korralikku riietust ei muretseda. Niisugust ihukat, mis talle teiste hulgas häbi ei tee.

Ma tean, et Millerid on jõukad. Mõnikord ma lasen niisuguse udujuttu kõrvust mööda, ei hakka vaielda. Naeran oma südames ja sellega jääbki. Hiljem ehk rää- gin heale tuttavale, et küll see ajas aga tolti juttu.

Sonja Milleri juures oli mida- gi, mis ei lasknud hädaldamist silmakirjalikkuseks teha. Ta oli tõepoolest õnnetu. See paistis ko- gu ta olekust välja. Silmakirja- seate juures on teisiti. Hädanä- gu pees, aga sealt tagant pais- tab välja, et süda on rahul. Siin oli süda suurt rahutust täis.

"On see asi siis tõesti nii hull?" küsisin ma arusaamatuses. Inime- sel on maha, aga ta oigab, et laps- sel ei ole midagi selga panna. Mis pagana asi see siis on?

"Agi on teagiline," vastas Son- ja Miller. "Mu lapse tulevik on kealul. Jääb ta koolist ära, siis on kogu ta tuleviku rikutud."

"Aga teie olete ju jõukas!" paha- vatsin ma vahele, sest mu sü- da hakkas täis saama. Mis ta eeldab oma vaesusega, mida tal ei ole olemas.

"Mis see jõukas aitab," vastas Sonja Miller lootsutult. "Ega meil raha pundust ole, aga mis rahust kasu, kui ei ole kohta, kuhu leppele kõlblikku riiet selga ootab."

Niidi hõltsab tulema, mõllesin ma. Niisugune snob, kes tahab ennast sellega tähtsaks teha, et kirjutab nina. Ükski asi ei ole temale küllalt hea. Kogu Ameri- rita, nii peent kaubamaja ei o'c, kust tema leiaks riideid, mis rahuldaks ta väärkusestun- net.

Ütleksin: "Eks söitke siis Pariisi. Tooge sealt."

Ta ei näinud mu torget märka- vatu. Oli aga nähtavasti ise seda mõtet mõlgutanud, sest tal oli ko- he vastus valmis: "Seal on noored inimesed ise- gi hädas, ei saa niisugust riiet selga, mida nad kanda tahaksid."

"Tõesti?"

"Ameerika on ka fühjaks traa- litud, sest inglismaalt käivad siin ülesostjad, kes viivad kõik noor- te sobivad riietused ära. Nende järele on kogu maail- mas suur nõudmine."

Vaadates õnnetu ema ütlesin ma: "Ei maksa teda nii palju helli- tada. Mis suuri härrat ta nägi- gib, et riiet ei sünni selga pan- na."

"Härrat..." hüüatas Sonja Mil- ler. "Kui ta härrat mängiks, mis mul siis viga oleks. Tulge siia, ma näitan teile."

Viis mu riietekapi juurde. Tõm- bas uksest lahti. Nägin, et kapp oli tihedalt ülikondi täis. Noor- härra omed. Üks parem kui tei- ne. Ausina! Ma võtsin mõne ka- pist välja, vaatasin. Näpuga kat- susin ka. Kallis riie.

Pöörasin oma arusaamatusest segased silmad õnnetu emale ja küsisin: "Milles teie viga siis seisab?"

On ta meist välja kasvanud? Pi- sikeseks jäänud, nii ei ei lähe enam selga?"

Murelik ema raputas pead. Üt- lesin: "Need kõik on ta enda ke- hanõud ja siidameesovi jürgi teatud ja oetud. Nagu selga va- latud. Meeldisid talle endale ka. Väga. Ma nägin mõnigi kord ra- hulolu ja rõõmu ja naos, kui seisis peegli ees ja vaatas ennast. Seda näitab ka ta ilme foladel, kus ta nendes riietes on illes võetud. Vastan nüüd neid pilte ja nutan selga."

"Miks teie nutate?"

"Äkki tüli tal meelemeenus. Hirmus murrang. Ükski asi ei sünni enam selga panna. See ei

ole hea ja teine ei ole. Ma ütlen kõrvalt, et eks sa pane see ja see ülikond, selles sa oled nii tore. Pidulik ja... Pidulik, karjub ta mulle vastu. Ja viskab ülikon- na vihaselt kapinurka. Ei riputa konksapidi puula, vaid viskab maha. See näitab ta suurt ahas- tust. Mu laps on õnnetu."

"Õnnetu sellepärast, et tal on väga head ülikonnad?" küsisin ma.

"Just. Ütleb, et teised naeravad ta üle, kui ta niisuguses ülikon- nas kooli läheb. Tahab olla nagu teised."

Noogutasin. Sonja Miller seisis nüutuna riie- tekapi ees. Kurtsis: "Mulle ei ole nendega midagi peale hakata. Tema neid selga ee pane."

Katsusin teda ta murtud mee- leolust lohetada. Ütlesin: "Kui teeks nii, et annaks need ära, aga selle kaubaga, et kand- ku posid need käredeks ja toogu siis teile tagasi, nii et oma lapsel oleks ka midagi mõistlikku selga panna?"

Minu arvates oli see hea mõte, aga Sonja Miller tegi selgeks, et sellest ei tule midagi välja.

"Kus meed poiskid on, kelle ma ta riided annaks? Keegi ei taha head riiet selga panna. Ja kui peaksin mõni poiss leiduma, kes on nõus neid kandma, siis seda lootsit ei ole, et ta need tagasi oob."

"Miks teie seda arvate, et ei too?"

"Noh, kui need ükskord nar- mendama hakkavad, siis ta enam ei rääsi neid kätte ära anda."

Minu tarkus oli okeas, ma vai- kisin.

Sonja Miller kurtsis: "Miks ei ole niisugust kauba- maja, kust saaks osta mõne sõ- jaagee vana frentsi ja katkised püksid sinna juurde?"

Teeksin oma lapsela rõõmu ja päästeks- sin ta tulevikku. Kui ta tõesti sel- lepärast koolist ära jääb, ei ei ole midagi selga panna..."

Hakkas nutma.

Leinateateid

Torontos suri 30. detsembril Mari Aus, n-na Ait, sünd. 4. detsembril 1876 Piirimetsas, Saaremaal.

Johannes Kesküla

* 26.09.1915

† 22.12.1971

Leinavad

OMAKSED ja SÖBRAD

Matusetalitus toimub laupäeval, 22. jaanuaril kell 11.45 Uppständerdise kabelis Metsakalmistul.

Armast sõpra

Aleksander Uuskar'it

mälestavad kurbuses

SALME ja ANTON
SUUSTER
MALLE ja MARTIN
FLEMMSTRÖM
PAUL ja HERMAN
SUUSTER
EDUARD MAEHANS
perekonaga
MEERI OTS
perekonaga

Head sõpra

Aleksander Uuskar'it

mälestab leinas

AINO VILVAL

Meie südameküllatusega tänan kõigile sugulastele ja sõpradele, kes minu armast abikaasat ja meie kallist isa

August Mähe't

olid ära saatmas, tema kalmu ilusate pargidega ja lilledega kaunistades ja meie meie leinas kaasa tundsid.

ABIKAASA LASTEGA

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Jakobis 16/1 kl. 15 noorte jumalat. algava leeriõpetuse puhul, kog. õp. laulur.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakirik, 16/1 kl. 11 usukannataja, esimese Eesti piiskopi Platon ja kaasmärkide mälestamine. Pärast kõigile ühine kohvilaud Jakob kog. saalis. Maht. toet. 5.

GÖTEBORG: Guldhedeni ortodoksikirikus 19/1 kl. 17 Pajarihoone. oikumeenilise palvenädala puhul, praost N. Raag ja paater A. Rask, juul. piiskop Elis Malmström, laulab Laudamuse koor.

SOOME ORTODOKSNE KIRIK

HOFORS: 15/1 kl. 17 Pajarihoone. majas õhtuteen., õppering ja teisipäevaring 16/1 kl. 11.30 kog. majas liturgia, ülempr. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Ansgarii, Kungsholms 23. jumalat. 16/1 kl. 16 kohal. vennad, peakoosolek.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brävallag 11. jumalat. 16/1 kl. 11 Allan Laur, lauludekandidid. 18/1 kl. 19 piibli- ja palvet.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37. jumalat. 16/1 kl. 15. O. Logna.

ALINGSÅS: KFUM. Östra Kyrkog. 8. B. 16/1 kl. 11 jumalat. A. Milder, Kristuse surma mälest.

ESKILSTUNA: Nelipühi Kirik, Smedjeg. 28. jumalat. 16/1 kl. 13, H. Vikholm, V. Lindma.

GÖTEBORG: Biä Badeti saalis, Erik Dahbergsg. 10. jumalat. 16/1 kl. 11, tunnistus.

GÖTEBORG: Smyrna Nelipühikog., Parkg. 1. 15/1 kl. 17 palvet. 16/1 kl. 15 jumalat. A. Hell ja K. Verendel, koor, pühapäevakool.

HELSINGBORG: Slottshagskyrkan, Långvinkelsg. 26 (sissekäik pargist) jumalat. 16/1 kl. 14. A. Vaim.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 28. jumalat. 16/1 kl. 13, E. Medri jt., Eesti Osak., Bräddg. 54. palvet. 15/1 kl. 17, laule helliindit Torontost.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teateil viibis Rootsis venna matseil Karl Lelgus, isa juures Karl Aavik, sugulase juures Rudolf Lei, ema juures Enda Saar, õe juures Selma Volots, vanema juures Elsa Suur, õe juures Eduard Aleksander Paesild ja Ivan Müller.

Ameerikas külastas poega Madli Kauk, õde Karin Luust ja Anna Veldemann, vend Selma Ader, sugulasi Zoja Indre ja Elmar Ants Valdmann. Kanadas viibis õe juures Lembit Joel Kõrgend.

Inglismaal õe võõrasema juures Veera Linnamägi, venna juures Benita Niine, sugulase juures Salme Pakri ja venna juures Hilda Lisette Kaju. Lääne-Saksamaal külastas venda Karl Robert Kreitsman, Ida-Saksamaal õde Roman Pinnak ja sugulasi Väino ja Aino Lippus. Bulgaarias oli sugulaste juures Jüri Silart, õe juures Nikolai ja Elvira Kriikov. Berliinis viibis sugulase juures Tiina Laid, Poolas sugulase juures Peeter Rokitski, Tšehhoslovakkias Eugenia Piel ja Ülo Teder.

Soomes viibisid külas Lilian Kirepe, Anna Suits, Ekaterina Vendonen ja Lempi Laurila.

Ungarist sõitis Tallinna Meimo Kuldkepile külla sugulane.

• Umeås kihlutas Tõnu Puu Gertrud Näsängena Östersundis.

• Vana aasta viimase päeval laulatati Gülene Kinne-Kleiva kirikus Väner-Skogi teenistuja Evald A. Karjel ja Klara Jögi.

Jaapan ei ole rahul Ameerika poliitikaga

WASHINGTON — Jaapani suursaadik Washingtonis märgib hoiatavas toonis Nixon-valitsusele, et presidendi visiit Hiinasse võib mõjuda lõhkuvalt USA-Jaapani julgeolekule Kaug-Idas. Suursaadik andis mõista, et Tokio oieks huvitatud avameelsest USA poliitikast Kaug-Idas, vähemalt sooviks jaapanlased, et ameeriklased neid senisest rohkem informeeriks. Ka üldiselt on Tokio USA suhtes umbusklik ega usu hästi Nixoni kinnitustesse, mille kohaselt "Ameerika ei ohverda oma vanu sõpru". Meenutatakse seejuures "üksiaetud" Taivani ja osalt ka Lõuna-Koreat.

NEW DELHI — Ida-Saksamaa andis endisele Ida-Pakistanile, praegusele Bangladeshile diplomaatilise tunnustuse. India radio teatab, et Bangladeshis esindus New Delhis külastasid DDR esindajad välisminister Winzeriga esotas. Anti üle Ühribrichti ja Willi Stophi ametlik kiril, millega ametlikult tunnustatakse uut riiki. Teised Bangladeshis tunnustanud maad on India, Bulgaaria ja Bhutan. DDR soovib täielikke diplomaatilisi sidemeid ka Indiaga, kuna praegu on ühendused konsulaarastemel.

PEKING — 71-aasta vanuses suri Hiina valitsusjuhi abi ja välisminister Chen Yi, kes on olnud avalikkuses eemal juba alates a. 1969. Surma põhjustas vähk. Matusealitus võttis osa ka Mao Tse-tung, kes nimetas Chen Yid "säravaks parteilikkaks ja lojaalseks sõduriks."

TEL AVIV — Israeli välkrunnukud Liibani territooriumil paiknevate geriljaüksuste vastu lõppesid täieliku eduga, teatab Tel Aviv. Te-

gemist oli kättemaksuaktisoonidega, kuna palestina sissid viimasel ajal on üha tihedamini toetanud kallaletunge Israeli piirküladele.

TEL AVIV — Israeli peaminister Golda Meir toonitab, et veel ühe miljoni juudi sisserändamine Israeli oleks ülimat soovitat. See teeks araablastele lõplikult selgeks, et sõda Israeli vastu oleks mõttetu. Golda Meir pani: läänes elavale juutidele sõdamale elama asuda Israeli. Praegu on Israeli immigrante palju kergem vastu võtta kui pärast iseseisvumist 1948, mil isegi saja tuhande sisserändaja absorbeerimine oli raske. Nüüd aga ei tekiaks poole miljoni uue kodaniku vastuvõtmine mingeid probleeme.

MOSKVA — N. Liidu parteiteel Pravda kriitiseerib Hiinat, kuna see on otsustanud osa võtta Stockholmis peetavast UNO miljöökaitse konverentsist. Kallaletung oli pealkirjastatud "Puhast õhk kuid mustad meelid" ja muuhulgas märgib Pravda, et Hiina ise just ei näe olevat huvitatud õhu puhtusest, kuna hiinlased üsna sageli lasevad oma aatomipommidel plahvatada atmosfääris. N. Liit ja Tšehhi keelduvad osa võtmast ja väidavad, et põhjuseks on Ida-Saksa, Põhja-Vietnami ja Põhja-Korea "diskrimineerimine". Kõige selle taga seisevat Bonni "intrigaanid", kes ei taha tunnustada DDR-i iseseisva riigina.

Kirjastaja: Underi-teos märtsikuus

Kirjastus Vaba Eesti teatab EPL toimetusele, et nelja aasta eest välja kuulutatud teos "Marie Under sõna- ja pildipeeglis", mille ettevalmistamine siss vastu võeti, ilmuu trüki märtsikuus uue pealkirja all "Marie Underi elurammat".

Teadaanne on seoses mitme pooltoimetusele saabunud pärimistega, mis raamatust ja ettevalmistamisest saanud. Pikk viivitus olevat tingitud materjali hulga suurenemisest ja raamat ettevalmistamisest "tagasihoidlikust arvust", mis katab vaid väikeste osa trükkiluludest.

Kirjastaja lubab veel, et kauaoodatud Andrus Saareste "Eesti keele mõistmise sõnaraamatu" indekskoide ilmub samuti sel aastal. Kavatsusel olevat prof. A. Saareste mälestusraamat "Me emakeel on meie arm".

Naised peavad nõu E. Päeval

Eesti Päevade puhul Torontos sel suvel toimub Torontos 12. 1972 Eesti Naiste Nõupidamine, millest kõiki Torontosse sõitvaid eesti naisi palutakse osavõtta.

Koosoleku päevakorras on eestluse sülitamises ühenduses olevad küsimused. Toronto E.N.N. toimikond on pöörunud meie poole palvega esitada ettepanekuid nõupidamise kavandamiseks.

Palume eesti naisorganisatsioone, üliõpilasi ja kõiki asjast huvitatuid naisi teisipäeval, 1. veebruaril kell 17.30 Eesti Majas, Wallington 34-1, toimumast koosolekust osavõtta. Koosolekul tulevad aruteluks meie poolt Torontos ülesvõetavad küsimused ja ettepanekud.

Rain Rebas

Kohalik elu

STOCKHOLM

Osakonna juubelilaul

Stockholmi Eesti Osakond pühitseb oma kümneaastast juubelit balliga Grand Hotelli peegelsaalis laupäeval, 5. veebruaril. Osakond ütleb tere tulemast ka teistele külalistele ning eriti vanadele osakondlastele ning omakstele ja tuttavatele. Osakond palutakse testada hiljemalt 31. jaanuariks telefonidel 441156 (Mai Männik), 711389 (Reet Mägi) ja 861768 (Mart Maandi). Osavõtumaks koos suupäga kr. 75.- Tere tulemast!

JÖNKÖPING

Piiskop Danell jutustab

Laupäeval, 22. jaanuaril kell 16.09 toimub eesti jumalateenistus Kristine kirikus. Jutustab piiskop Sven Danell. Pärast jumalateenistust koostööbimine koguduse majas. Kõik tere tulemast.

GÖTEBORG

Tallinna Lipkonna Koorumi

jumalateenistus pühapäeval, 16. jaanuaril kell 14 Kristine kirikus. Teenib õp. Karl Kool.

HELSINGBORG

Helsingborgi Naisringi peakoosolek toimub pühapäeval 23. jaan. kell 16.00 Maria kogudusmaja ruumides (väljake-nne saal teisel korrusel).

Tegelikkuse võltsimine

GÖTEBORG (EPL) — Rootsi TV saatis hiljuti vene reportaažifilmi "Sovjetliidus" Karjala, mis oli vastukaalutuks varem näidatud Soome-Karjala filmile.

Göteborgi Handeldstidning kirjutab sel puhul hoiatavalt, üteldes, et see on seda liiki reportaažifilmi, mida meil sagugi vaja pole. See andis, nagu oodatud, tallestelt probleemivaba kirjelduse "õitsvast maast õnnelikku ja südelt töötava rahvaga". Sovjetid seda tüüpi programmi, nagu teada, ei sisalda midagi muud kui seda, mis on kinnitud läbi võimurite tsensuurist. Ja seetõttu tuleb vaadelda neid ilumaalmeid kui tegelikkuse võltsimist. Rootsi radio peaks vältima nende näitamisest või siis tegema seda oma poolsete kriitiliste kommentaaridega, ütleb HT.

Juubelid Eestis

Tallinnas tähistas 10. det. 75-a. sünnipäeva kujur Juhana Raudsepp, keda hästi tunneme meie vanem põlvkonnas. Ta lõpetas Pensa kunstikooli 1918 ja sellest ajast peale, tagasi-pääsenuna kodumaa, on ta tegutsenud skulptorina. Ta töötab vahepeal ka õpetajana Tallinnas ja Tartu koolides.

Teine juubilar Tallinnas oli Aino Back, kes 14. det. sai 70-aastaseks. Ta lõpetas Pallase 1935-a. olles aga juba enne seda esinenud oma loomingu näitustel. Ta lõpetas Pallase õpingud graafika alal.

Tubli ja aus eesti naine soovib

TUTVUST

samasuguse eesti mehega abielu mõttes. Vanus 60-70 a. Vast. "Lotus" all EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Meinhard Raud'a

või isikuid, kes temast midagi teavad, palutakse tungival teada venna aadressil: K. Raud, Ekstrigat. 22, III, 417 12 Göteborg.

